Контрольный экземпляр

Массо а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«С В Е Т») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьл 1923 шера дене ● ШИНАРА, 20 сентябрь, 1977 шу. ● № 113 (5800). ● Мах 2 кеп.

КЪАХЬЕГАМА СОВГӀАТАШ

«Юбилейни вахта толаме чекхъаккха!», «ТӀехьабусарш боцаш бе болх» яхана девизгӀа шерра социалистически яхь йоржаньча дукхахча коллективаша дика толамаш доах.

Малгобекски бурув тохара балхий управлене льаттан чевнаш техкараша бархӀ бетта бурув тохара план тӀекхкоачаш а еш, планал совгӀа техад ах бӀаь метр гаргга бурув. Химически реагенташ, электроэнергия, кхыйола материалаш кхоярах, бурув тохара сухал лакхъярах, бурув тохачи остех, кхыйолча оатхалех бизза пайда эцарах производствана баь пайда 435 эзар сом да.

Хьалхалаттарех я Галаев ГӀаьлий Ӏийса керте латта № 945 йола буровой коллектив. Цо бархӀ бетта заданел совгӀа 1020 метр бурув а тохаш хӀанзлехьа дикка тӀекхкоачашъяьй пятилетка хьалхарча шин шерен укх юбилейни шерен план. Иштта пятилетка кхоалагӀча шера чотах къахьегаш я Тюников Владимир Михайловича кулгалду № 934 йола буровой коллектив а.

Царел дукха тӀехьабусаш бац Хантемиров Галимжан Шакировичи Хадзиев Ахьмада Микаили керте латтача буровой бурувдеттараш. ХӀанзлехьа цхьайтта бетта заданел совгӀа итташ метраш бурув техад цар.

* * *

Укх тӀехьарча шерашка республикерча бурув тохара балхий управленешта юкъе тӀехьаюсаш хиннача Карабулакски бурув тохара балхий управлене коллективо къаьстта дика къахьег Октябра 60 шу дузача укх юбилейни шера. СихагӀеи кӀоаргагӀеи бурув а тохаш дукхагӀа хулийтаргда доаккхаш дола мехкдаьтта яхача девизагӀа шерра социалистически яхь йоаржаьча бурув деттараша бизза пайда ийбу шоай эрригача торонехи кхоачамехи. Бурув тохара бархӀ бетта план 103,1 процент кхоачаш а еш, планал совгӀа цар техад 987 метр бурув.

Къаьстта дика тоадаьд управлене коллективо шин техника - экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра задани дикка тӀехкхоачаш а еш, цуи чотах техад планал совгӀа мел теха бурув, бархӀ бетта пачхьалкхенна цхьа миллионни 400 эзари сом пайда баьб. Карабулакски бурув тохара балхий управлене коллектив, бархӀ бетта социалистически яхье баьннача бурувдеттараша даьхача къахьегама толамий итогаш йича, республики Сийлен улга тӀа йихьай.

Бурувдеттача бригадашта юкъе халдикза хьалха летташ я Хахоев Сослан Асланбековича керте летта бригада. Цо хӀанзалехьа кхоачашъяьй пятилетка шоллагӀча шера план. Ер шу чаккдалалехьа тӀадоагӀача шера чотах цо тохаргда бӀаьш метраш бурув.

Иштта дика болх беш я Касьяненко Николай Фомичи Стерлецкий Василий Климентьевичи керте латтача бурувдеттача бригадий коллективаш. ДӀабахача бархӀ бетта бурув тохара шера план 96,4 процент кхоачашйир цар. Укх деношка кхоачашъе лерхӀ шера план а. Шоай къахьегама толамаш цар хетаду Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузача цӀейна.

* * *

Нохч - ГӀалгӀай химически завода химикаша продукци мыхьала яккхара бархӀ бетта план 103,2 процент кхоачаш а еш, планагӀа лаьрхӀачул совгӀа мыьхала йыккхай 183 эзар сом мах бола тейп-тайпара продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра бархӀ бетта план 104 процент кхоачаш а еш, соахка бархӀ бетта хиннйчул 13,6 процент лакхъяьй.

Октябра 60 шу дузача денга кхачалехьа итталагӀча пятилеткий хьалхарча шин шера задани кхоачашъе социалистически декхараш тӀайнадар дукххача болхлоша. ХӀанзлехьа уж толамца кхоачашадаь итташ болхлой ба укхаза. Царех ва вокхагӀвола аппаратчик, КПСС Октябрьски райкома член, къахьегамхой депутатий Грозненски горсовета депутат Берсанов Лема, составщица Товсултенова Зайпа, аппаратчик, къахьегамхой депутатий Октябрьски райсовета депутат Смирнова Антонина Ивановна, засыпщица Автаева Жовзан, кхы дукха бараш. Царех хӀаране юкъера лаьрхӀача шоай сменин нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

Б. КОСТОЕВ.

Октӏября 60 шу дизара накъадолхаш

100000 тонн хьажкӀаш доахаргья вай!

ДАЬХЕННА ДӀАЛУРГЬЯ З ЭЗАР ТОНН ХЬАЖКӀАШ

Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхозе 1200 гектара тӀа дика хьийкъай хьажкӀаш: хӀара гектара тӀара йоал 30—35 центнер фуальяьха хьажкӀаш, план 29 центнер йолча. ХӀанзле хьекхача 200 гектара тӀара чуенай эзар тонн гаргга (тӀомараш тӀехь) хьажкӀаш.

Ялат чуэцара совхозе вӀашагӀъеллай чуэцара-транспортни отряд, дикагӀвола механизатор Умаров Дога керте а волаш. Отрядага я «Херсонец» яха 12 комбайн, 24 автомашин, тӀехьа лафеташ а йолаш 24 трактор.

Ялат чуэцача дакъа доацаш 4 звено я, хӀара звенона кхо комбайн а йолаш. 20 дийнахьа ялат чуэца вӀаштӀехьдаргдолаш оттаяь балха план.

ХӀара фийта хьурмат деш болх бу механизатораша. Церна юкъе яхье хьалха латташ хьабоагӀа коммунист Асланбеков Ӏийсаи Мукаев Вахеи. План 4,2 гектар йолча, 5—6 гектара тӀара хьажкӀаш хьокх царех хӀаране.

Ялат хьатта дӀакхухьача белгалбаьннаб шофераши трактористаши Цокриев Сулумбек, Татаев Бауди, Талхигов Ваха, Хадаев Ахьмад. НормагӀа 20 тонн йоагӀача, 25 тонн совгӀа хьажкӀаш дӀахьо царех хӀаране дийнахьа.

Ялат чуэцарий толамаш хувцаш каст-каста арахец къахьегама листокаш, «Молнеш», хьалхара моттигаш йовхачарна балкапара безам лакхбара, ахчан совгӀаташ тел, яьккхача моттигага хьежжа.

Агрегаташ соцаргӀовцеш йоаххо ец я механик Нуралиев Шамсудини слесарь Абуев Мухьмади тӀавола «техничка». Делкъийка, шиӣ хашнахьа, механизаторашта кхай тӀа бӀайха кхача хьабахь повара Толхигова Хьавале. Иштта болх вӀаштӀехьбаьккхандаь хьажкӀаш чуэцачи дӀакхухьачи йола техника сеца латташ.

Хьатта Ӏобовоссаь хьажкӀаш сиха цӀенъю болхлоша Юнусова Зулпас, Сайдаева Тоита, Макаева Залпас, Гакаева Яхитас. Дийнахьара нормаш 450—160 процент кхоачашъю царех хӀаране. Хьатта болх бечача механизмашта ала хӀама доацаш доал ду слесара Мукаев Ӏарбе.

ХьажкӀаш дика хьувкъаьнй йоккха опыт йолча кхаш делардераша, коммунисташа Захаев Ляьчас, Матаев Берсас, Ильясов Сайдена. Шоай говзал дӀаӀомае новкъостал ду цар къонача хьажкӀаш делаерашта Талхигов Вахийна, Матаев Сулумбика, кхычарна.

— Юбилейни шера кхо эзар тонн фуальяьха хьажкӀаш (е 600 тонн соахарчул дукхагӀа) пачхьалкхена дӀалургья оаха, — йоах совхоза директора Умаров Шахмарзас.

М. ЦУРОВ.

МАЦА ДОЛАЛУ ШО, НОВКЪОСТИЙ ЭКАЖЕВЦАШ?

Дукха ха йоаццаш «Сердало» тӀа араьннар «Шелал гаьна иц, тӀаккха мишта кийчъю базаш?» яха рейдови бригадо кийчъяь корреспонденци. Цу тӀа дувцар Назрановски совхоз-техникумен, «Экажевский» совхозен хьайбай помещенеш тоаяра балхаш лелара лелалга. Къаьстта ийрча сурт дар «Экажевский» совхоза МТФ коллективаш йздь хиннар. Цу тӀа йоахар: «Цига Ӏа лаккха дезаш 1050 бежак да. Коа дӀачувеле йиш йоацаш гонга гӀолла боагӀа хотта, массанахьа дӀа-юха кхайса яда транспортера оатхалаш. ХӀанз а дӀадоладаза да хьайбай помещенеш товяра балхаш».

МалагӀа хувцамаш да тхаьто критика ьычул тӀехьагӀа цу боахамашка хиннараш?

Совхоз - техникума Яндерерчи ферме йзаь корпуса чу кӀийленаш толяьй бетон а етта, кизгаш техад. Дика вӀаштӀехьъяьхай доакъар дӀаделкъаш, кхо дӀадоаккхаш йола скребкови транспортераш, шурий а хина а линеш. Цул совгӀа арахьара а чухьнахьара а цхьатара хьаьхад, кхийнаш, кӀираш тахай, е езе кийчо я чаккбаьннаб болхлой.

ХӀанз сихъаь тоаеш латт 4-гӀа помещени — Ӏаьсий корпус. Дукха хӀама дац цига де дисар. Керттердар даь даьннад. Шин-кхаь дийнахьа тоаяь яргйолаш я из а.

— Хьайбай помещенеш товяра вӀашагӀеелле итт саг чувоагӀаш бригада я тха, — йоах ферма бригадира Евлоев Хьасана, — дукхача хана дена укхаза болх беш вола Бархахоев Ахьмед керте а волаш. Бригада болхлоех дикагӀбарех ба Ханхоев Хьасан, Бархахоев Томерсолта, Бархахоева Фатима, Аушева Зейнап, кхыбараш.

Совхоз - техникума ферме иштта хувцамаш хиннадале а ше хинна сурт да «Экажевский» совхоза ферме. ХӀама дац эргадаьнна. ХӀача а тӀехьа коачача цӀука Ӏамаш латт ферма коа. Хьалха санна дӀа-хьа кхайса яда транспортера оатхалаш. Соахкарча кхоз хӀаьз а цӀенъяьза я транспортерий ардакхий ийш. ВӀалла болх беш а хиннайй-те яьле хетталу «автопоилкаш». Из тайпа сурт да укхаза шоллагӀча а кхоалагӀча а базашка. Цул совгӀа дукханахьара шифер ехз да тховнаш, толлаиза да уйнаш, наӀараш, кораш.

Геттара ала сибате я 100 бежан чудола 4-гӀа помещени. Массанахьара деха да уйнаш, тховнаш; хьакаизен кӀир тохаизен да певош. Яц электрически лампаш. Соахкарча кхох цӀенъяьнц корпус чура а арахьара а. Ловца аьлча, изде а низкъале долаш дукха да ферме кхоачамбоацараш.

Из деррига дицдеш да цхьакха. Шовза дахача, цигара сррига базаш тоххаш лехкашехь, цхьа детӀ довнзар тхона ферме. Цуи учетчика Костоев Бекхана яхачох, дукхал хьайбай помещенеш товяра вӀашагӀъеллай гӀишлонхой бригада. Бакъда, тхона дайнтоох ферме болх бе лаьрхӀа-м ша яа.

Совхозе, хетаргахьа, керттера декхар лоерхӀ искусственни осеменени пункти, хьалдеш латта доаркаш чубахаргбола цӀап чекхагӀа даь дахар. Уж эшаш объекташ я, хабар а дац. Цхьабаккъда, шелал гаргагӀертай, доахац чуоттаду ха хьатӀаккача йоал, хӀаьта помещенеш товяра де дезар, ламӀехьа дийцача бесса, дукха да.

Маца дӀадоладе, лерхӀ оаш уж балхаш, новкъостий экажевцаш?

М. МУТАЛИЕВ.
А. САГОВ.

Гурахьа дувча ялата фу кийчдар

(15-ча августага. Эшахех проценташка).

Ях лакхо-районаш	ДӀоттадаьд	Цунах кондиционаш	Цу дакъе I классах	II классах
Ачхой-Мартановски	122	50	—	50
Урус-Мартановски	50	30	6	13
Ведески	—	—	—	—
Ножай-Юртовски	15	15	—	15
Советски	—	—	—	—
Грозненски	124	56	26	5
Сунженски	102	4	—	—
Гудермесски	11	—	—	—
Шалински	93	—	—	—
Малгобекски	208	50	8	31
Назрановски	82	29	—	3
Надтеречни	85	16	—	12
Шелковски	90	72	37	23
Наурски	76	36	31	—
Республике гӀолла	87	30	13	2

ПИСЬМОШ ТӀАРА МУГӀАРАШ

ДИКАГӀБАРЕХ ЦАӀ

Алхастерча «Заветы Ильича» яхача колхозе шофер ва Фаргиев Зейта Махьмад. Ткъо шу гаргга ха я цу цхьан метте ив балха вола. ХӀаьта болх бе волавенчар, шиӣ 17 шу лаьлча. Укх шера ка бола ялаташ чуэцача хана шин-кхаь машиначара ялат хьатта дӀакхахьа кхоавора дикагӀвола водитель.

Дукха совгӀаташ тийнад, цуи дика болх белгалбоаккхаш, Фаргиев Махьмада; 1957—65 шерашка семилетка план кхоачашъеча дика толамаш дахарех района Дошо книга тӀа язъяьй цуи цӀи.

ХӀанз хьалха латта водитель шоллагӀа хьувкъам — хьажкӀаш-чуэцача къахьегаш ва. Цуи балха хьокхам цӀаккха а хилац - 120 — 130 процентал кӀезигагӀа.

Х. ГАЛАЕВ.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАЬРХӀА

Ачхой - Мартановски районерча «Новосельский» совхоза механизатораш зеба лаьтта оахаш ба укх денощка. 14 за сентябре кхаьчача хана цига аьхаяр 250 гектар зеба. Оахам кийчача хьанаре къахьегарца белгалбаьннаб опыт йола механизатораш Абалаев Антих, Сабашев Адалан. Царех хӀаране дийнахьа 140 — 150 процент кхоачашъю шоай балха нормаш.

Цудуцьа хьалхалаттача механизаторий сийна ЦӀе байракх айяй флагштока тӀа.

Ц. МУХТАРОВ.

ӀАЛАШДУ ДОАКЪАР

«Назрановский» совхоза Пхьилевьонгий-Юртарча отделене хьайбашта Ӏан кийчо еча силос лаьттагӀа йоллаш ба доакъар Ӏалашдераш. 15-ча сентябрга кхаьчача хана укхаза кӀоага чу еллай 3600 тонн силос, планагӀа йоагӀар 4 эзар тонн йолча.

ГӀожача доакъарех 300 тонн йоли 236 тонн чаи вӀашкатехад аргӀаш а дяь. Доакъар Ӏалашдара вӀашагӀъеллача бригадаца дика болх беш ба [illegible] хан, Плиев Ваха, аргӀашдераш — Осканов Тухан, Ажигов Мухтар.

Хьайбашта доакъар дӀахо а Ӏалашдеш ба отделене болхлой.

М. АЖИГОВ.

ИтталагӀча пятилетка шоллагӀча юбилейни шера Нохч-ГӀалгӀай транспортни управлене предприятешта юкъе хьалхалаттараш хьалоагӀа автоколонна-1572 коллектив. ДӀабахача бархӀ бетта итогех КПСС обкома, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома диплом а луш республикански, Сийлен улга тӀа йихьай из. Иштта къахьийгача коллективе башха-дика толамаш доахаш хиларца белгалбаьнна итташ водителаш ба. Царех ва водителий бригадир Сапралиев Ахьмад. Бригадерча водителашта юкъе эггара дикагӀа толамаш а доахаш бархӀ бетта план 118 процент кхоачашъяьй цо. Планал совгӀа пачхьалкхен кассе дӀаденнад цо 1900 сом.

Иштта къахьегача цунна «Социалистически яхье котваьннар», «ИйслагӀча пятилетка ударник» яха кхоъ сийлен Знак, «Знак Почета» яха орден еннай.

СУРТА ТӀА: водитель А. Сапралиев рейсагӀа вахе кийчвенна.

С. ХАКИЕВА сурт.

ЮБИЛЕЙГА ДОЛХАШ

Октябра 60 шу дизара сийна яхь а йоаржаь, цу доккхача цӀейга дихаче балха совгӀаташца баха гӀерташ къахьег Ачхой-Мартановски райбыткомбината болхлоша. ДӀабахача бархӀ бетта шиӣ производствени план а тӀайнца социалистически декхар а кхоачашдаьд коллективо.

Белгалдаккха доагӀа, планаш кхоачашъярца цхьана укхаза производство шеръеш а хилар. Иштта, укх шера комбинато хьейкъллай бахаца нахагара заказаш хьаийдара комплексни пункташ Валерике, Котар-юрта, Самашке, ШаӀами-юрта.

Цу пункташа цхьадола бытовой гӀулакхаш шоаш ду, кӀаьта шоай вӀаштӀехьа ца доала заказаш специализированни объединени дӀа а дакье кхоачашдайт.

Комбинато маьчаш ю, трикотажех, кӀадоех барзкъаш ду, аьшка а, тайп-тайпара совгӀаташта тела а хӀамаш кийчъю. Иштта болх вӀаштӀехьбаккхаро йоккхий торонаш а кхоля, производстве толамаш а доахийт. Цунна дола тешал да комбинато бархӀ бетта план 106 процент кхоачашъяь хилар, е планагӀа 157 эзар сома бытовой гӀулакхаш наха де дезача, 166,8 эзар сома гӀулакхаш даь хилар. Церал а лакхагӀа да дукхьал цхьа август бутт хьалаьцача, цу беттара хьокхамаш: 111,7 процент.

Комбинате дикагӀбарех ба хӀамаш тегача цехера болхлой Хаиукаева Зампи, Арсанукаева Ӏашет. Шоай декхараш дика кхоачашдеш бӀарча коллективаш а я комбинате. Церех я хӀамаш тегача цеха коллектив (мастер Багаева Нуржан). Котар-юртара бытовой гӀулакхаш деча цӀен коллектив (мастер Магомадова Губани).

Мунаев Ӏаьйи мастер волча хӀамаш тегача цехе е йоланьй керда издели — кхалнаьха зӀамига свитераш, маӀача наьха а берий а йӀайла волтош (чутеха мех а йолаш).

Октябра юбилейга доаттӀача тайпара дикача къахьегамце накъагӀоалга да коллективо шиӣ эггара кертера лерхӀа декхар, — йоах комбината директора Аюбов Валас.

А. ЗАЙНУТДИНОВ

КПСС Централни Комитетен СССР Министрий Советен

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советен [illegible] колхозаши совхозаши механизаторски кадрашца Ӏалашъяра а юрта боахаме уж дӀачӀоагӀъяра а де дезарех бола сацам.

Сацам тӀа белгалду, КПСС XXIV-и XXV-и съездашца юрта боахам дӀахо дегӀабоалабара тӀайнца хиина экономически организационни мероприятеш чакхъяхаро торо елар колхозийи совхозийи, кхыча пачхьалкхен юртбоахама предприятейн организацейн материально - технически база дикка чӀоагӀъе.

ХӀаьта а дукхача колхозашкен совхозашкен техниках пайда эцара боарам тахан дӀаделарашца ма-мхкара бац хӀанз а. Машиний сменини деки выработка лоха я, мела лел тракторни паркен оборудованен болх, ремонт, царна гӀулакх делга, дораелга вӀаштӀехьдоаха дикагӀйола методаш юкъейоалаелга, техника сеца дукха латт, механизаторий кадраш дукха хувцалуш моттиг я.

КПСС Централни Комитетом СССР Министрий Советом союзни республикай Министрий Советаш, СССР юрта боахама Министерство, «Союзсельхозтехника», СССР мелиорацеи хии боахамен Министерство, СССР кхачаи промышленноста Министерство, СССР Министрий Совета хьуи боахама Пачхьалкхен комитет, шоай кара юртбоахама предприятешн организацеш йола СССР кхыйола министерстваши ведомстваши, автономни республикай Министрий Советаш, крайисполкомаш, облисполкомаши райисполкомаши, хӀаьта иштта колхозийи совхозийи, юрта, хинеи хьунеи боахама, «Сельхозтехника», кхыча предприятейн организацейн кулгалхой декхарийла баьб 1977 — 1980 шерашка укх лохехьара гӀулакхаш дергдола мероприятеш оттае а чаккъяха а:

— тракторех, автомобилех, юртбоахамен мелиоративни машинех, хьайбаш лeладеча фермай оборудованех, металлообработка ечеи ремонтно-технологически оборудованех дукха дикагӀа пайда эцалга;

— машинно-тракторни парканен оборудованен специализированни технически гӀулакх дела, уж техниечески кийча хилара лакха боврам, машиний сменини деки выработка айир Ӏалашделга массанахьа а юкъедоладелга;

— колхозий, совхозий, юрта хинеи, хьунеи боахама, «Сельхозтехника» кхыча предприятейн организацейн инженерно-технически служба чӀоагӀъелга;

— къахьегама эггара лакхагӀйолча овсарлента кхачаран машиний технически торонех ма-могга дукхагӀа пайда эцаран механизатороша лелаю социалистически яхь вӀаштӀехьяккхара формаши методаши эргайоахаш тоаелга;

— юртбоахама техника лорара, болх бара, тӀера дӀаяккхара, из лелайра дӀабода къахьегами материальни рузкъен кӀезигдара, хӀаьта иштта машинаштен оборудованенен доагӀа доал из деш моттигаш ца хилийтара тӀехьа доаттабу тӀахьожам чӀоагӀбелга.

Союзни республикай Министрий Советашта, юртбоахама предприятештен организацештен довя деча СССР министерстваштен ведомстваштен В. И. Ленина цӀерагӀча юртбоахама Ӏилмай Ерригсоюзни академена тӀадиллад зерригача боахамашка технически нийса оттаьча выработка нормашка довлара, специализированни звеньяйн комплексни бригадайн бахха опыта практика, хӀаьта иштта прогрессивни технологии механизированни балхаш дара бокъо нашн шерра юкъейоалаяра доза тӀа механизаторий къахьегами [illegible] совхозийн, кхыча юртбоахама предприятейн организацейн, «Сельхозтехника» объединенейн инженерно-технически службайн балха формаши методаши эргайоахаш тове, Ӏилма-технически карагӀдаьннараш производствана юкъедоаладарах, техниках эффективнегӀа пайда эцарахи из дораярахи бола специалистий бехктоккхам айбелга.

СССР юрта боахама Министерствана, «Сельхозтехникана», тракторни юртбоахамен машиностроене Министерствана, хьайбай боахаман доакъараш кийчдаран машинаш еча Министерствана, автомобильни промышленноста Министерствана тӀадиллад, юрта боахама техника дьеча кхыча министерствашен ведомствашен дакъа а доацаш, кердача тракторашти автомобилашти конструкцеш оттаелга, тохкам бетта а дӀакхухьийтилга а, еш йола юртбоахама машинаш, транспортни средстваши орудеши йола хилаиза яргӀоаца комплект хьаелген дӀакхухьийтилген.

Юрта боахама техника хьаеча министерстваштен ведомстваштен иштта тӀадиллар машиний регулировани еча параметрашта тӀахьожам бергбола а кхоачашъяьча операцей мах бергбола а инструментийи приспособленейи комплект хьакхолларен хьайрен мероприятеш оттае, хӀаьта кердача машиний конструкцеш хьакхолаш балха хьалашка хьежжа вӀашагӀьяха ца еза диагностикана, регулировкашта, технически лертӀаяхара уж мегаргхилар юкъедоаладе.

Колхозаши совхозаши, юрта хинеи хьунеи боахама кхыйола предприятеши организацеши юртбоахама техникана эксплуатацеи ремонти яра технически документацеца, хӀаьта иштта керттера юртбоахама культураш хьалкхеяран чуэцаран эшача зональни технологически картаьна шиӣ ханнахьа Ӏалашъярах бола министерствайн ведомствайн бехктоккхам белгалбьб.

Союзни республикай Министрий Советашта, СССР юрта боахама Министерствана, СССР мелиорацеи хии боахамен Министерствана, СССР кхачан промышленноста Министерствана, «Сельхозтехникана» тӀадиллад 1980 шу хьатӀакхоачаш хӀара колхозе, совхозе, кхыча юртбоахама предприятешка дӀадехарашка хьежжа техника дӀаоттаяь доаттаяра хилаиза яргӀоаца база (площадкаш, кхоалеш, складаш) хьелга Ӏалашде.

ЦамогӀйташ соцадаьд колхозашка, совхозашка, юрта, хиш хьуни боахамен «Сельхозтехникан» кхыча предприятешкен организацешкен тракторашн, автомобилаш, комбайнаши кхыйола юртбоахама машинаши оборудованени царка эксплуатаци яра оттаяь амортизационни ханаш чакхъялалца баланса тӀера дӀайовхилга, дзарешн хатараши хиина уж йоаххилга юкъерадаьккхача.

СССР мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьттахимически промышленноста Министерства Ӏалашде деза юртбоахама техника дӀаоттаяь доаттаяра эффективни лелаеш этта йолеи материалаш хьаелген 1979 шера денз уж материалаш юрта боахама хьашташта вӀакхухьийтилген.

Лаьтта оахача тракторехи комбайний агрегатехи дикагӀа пайда эцара, кхӀйшка балхаш дикагӀча агротехнически ханашка чаккдахара, трактористий-машинистийн цар гӀоначийи тракторашен комбайнашен шин сменагӀа болх бара материальни безам совбаккхара дукхьа союзни республикай Ми-

(Чакхдоалар 2-ча оагӀо тӀа).

ДОТТАГӀИЙ ВӀАШАГӀКХЕТАР

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР-е ХЕРСОНСКИ ОБЛАСТА ЛИТЕРАТУРА ДЕНОШ

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузача шера Советски халкъа лохаргдоацача вошалла керда тешалаш дукха дукхьалъуят вайна. Иштача тешалех хиина дӀаэттод вежаравха йолча республикай, областий къахьегамхоша каст-каста чакхдоаха доттагӀала вӀашагӀкхетараш, пахадийташ шоайла лоаттаду бузамаш.

Дукха ха я цу тайпара бузамаш Нохч - ГӀалгӀайчени Украинерча Херсонски областен къахьегамхошта юкъе тоссаденна. Вай мехка моллагӀча моттигашка бахача наха юкъера дараш санне, уж бузамаш а шоашта кӀала чӀоагӀа лард йоаллаш да. Гаьнарча Херсоншиие 30-ча шерашка С. Орджоникидзе цӀерагӀа мехкдаьтта чакхдоаккха завод юллача хана Украинерча вежарашта новкъостала баха хилар Нохч-ГӀалгӀайченера мехкдаьттахой. Цу завода хьалхара директор а Грозненски мехкдаьтта институт чакхъяьккха вар, цуи специалисташта юкъе тахан а кӀезига бац цу институте дийша баьнна нах. ХӀаьта Херсоншиие хьаьь юртбоахама машинаш йоахк вай республика кхашка болх беш. Иштта белгалдаккха доагӀа шиина а даьна доккха беркат хьахулаш йолга хоадам болча районий, боахамий къахьегамхоша лелаю социалистически яхь.

Къаьстта чӀоагӀа да доттагӀашта юкъера культура бузамаш. Дукхача хана денз творчески доттагӀала тоссаденнад Нохч-ГӀалгӀайчени Херсонски областен литератораштa юкъе, вӀаши гастролеш чакхъяьхай театральни коллективаша, херсонаш болча хьоацалгӀа вахха хиинав СССР халкъа артист Эсамбаев Махьмуд.

ХӀаьта селхан денз беза хьаьший а баь Херсонера баьхка йоазонхой тӀаздаш я вай республика. Украинерча хьаьшаша селхан ӀуйрӀйка В. И. Ленина памятникa йисте зизаш а дехка сий дир сийлахь-боккхача баьчан, иштта цар зизаш дехкар ДоттагӀала майдан тӀа латтача революцеи граждански тӀемен турпалашта.

Цу дийнахьа сайрийна А. П. Чехова цӀерагӀча республиканcки библиотеке хьадийллар [illegible] нош.

С. МУТАЛИЕВ.

СУРТА ТӀА: Херсонски областа йоазонхой (аьрдехьара аьттехьа) П. Цокота, Л. Кулиш, Н. Братан, В. Шевченко.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Юкъара я. СССР Конституце проект

ВАЙ БАХАРА КЕРТТЕРЬ ЗАКОН

КХЕТАМ БАЛАР — БЕХКТОКХАМЕ ГlУЛАКХ

Цхьакха сага хургвац вай мехка СССР кердача Конституце проект теркам тlабаккхийта lома ма ец. Хlаьта тха, хьехархой, теркам эгтара чlоагlагlа тlаоаш я кхуваш йоагlача тlехьенна кхетам баларе, дешар хьехара хьакъехьа йола проекта тlара статьяш. Вай заман исторически документ долча проекто дукха уйла яйт, карагlдаьннарий лоархlам а байташ хlаьвзчуа тlехьагlа лелачуна наьха хьинар тlадерзаду. Хlаьта массанена ховш ма-дий кхуваш йоагlача тlехьенна кхетам балар вай общества керттерча декхарех цаl долга.

Юкхьанца школе деша хайнача беро шийй вахаре боккха гlа боаккх. Хlана аьлча, дукха декхараш да аlамигача дешархочоа школе деша ахаро тlадожадеш. Ше дlа мел хьежача кердадараш гу цунна. Тlаккха керда декхарши кхоачашде дезарца ювзаенна халонаш эшаяра эшаш бола низ беро цхьанца хlаманца шийй дог урааттадарах кийу. Цудухьа школе кхетам балара болх вlаштlехьбоахаш хьехархоша теркалде деза шоаш деш мел доли хlама, из урок е оцественни мероприятя яле а, берий дог чу дуьжаргдолаш, цlейна тара хургдолаш кийчде дезията.

Дешархошта кхетам балара хьакъехьа бlаьш, эзараш книжкаш, статьяш яьхьай. Цхьабакьда, кхьметтел педагогика учебникаш тlа а цхьаккхе хlама дац дешархой духовни хьаштташ вlаштlехьдахара кердача обрядех пайда эца йиш хиларах дувцаш.

Хlаьта керда обрядаш школа балха кхетамца юкъейоалайнча парех боккха пайда боал. Хьаьцаргда ний дуккхача школашка традици а хинна чакхдоахаш дола «Эттара хьалха цхьоалагlча классе» яха цlей. Укх бетта аз чакхдоаккхеш дайра сона Грознерча № 56 йолча школе. Цхьоалагlча классе деша хийшараш ке торжественни хьала ковршая хьаттар октябряташеи пионерашеи. Уж даькъала бийцар школа директоро, хьехархоша, цу школе хьалхагlа дешаш хиннараша. Иштта бераша делар хоза кепатеха дола «56-ча школа дешархой памятка» я. Вlашкадуллача открытка хьисапе долча цу тlа цlеча алаваш яздаьдар: «Хьо 56-ча школа дешархо ва. Массаза а из дагахкоабаш хилалалахь. Вай школа дукха дика традицеш йолаш я. Тlаккха хьо а декхарийла ва хьай школа сий лораде а цун традицеш лархlа а, хьай дешарца а общественна балха юкъе дакъалацарца а школана пайда бе. Даьхенцара безам шийй школаца болча безамгара дlаболалула дагахкоабаш хилалакь». Иштта цу памятка тlа дlаяздаь да дешархочун керттера декхараш а.

Из сакха хlама моллагlча школе а де хила дац. Хlаьта цунах пайда хьабоалийта теркалдича массанакьа чакхдаькхача бакъахьа а дар. Деша дlаволалуча сага ше коллективе, шийй традицеш йолча, а уж лоархlача а коллективе, нийсвенна кхетаде гlо ду цо. Сона хоччох, 56-ча школа дуккхача а дешархоша чlоагlа болча йолаш лораю уж памяткаш.

Бер духовно дегlадалара, цун саккхетам чу граждански уйлаш чlоагlъяра дика гlо ду дешархой октябрятай, пионерий, комсомольций мутlарашка дlайбелга торжественни хьалашка вlаштlехьдаккхаро. Цу дийнахьа дешархочо буача дувна дешаш доккха маlан долаш хилаьга хьежжа уж цар дегашка дувшаргдолаш цу тайпара мероприятеш кхетамца кийчъе декхарийла ба педагогаш.

Дуккхача школашка чlоагlъенна традици а хинна дlаттад аьхи совхозашта, колхозашта хьувиьам чуэцача гlо делга. Хlаьта юртерча школашка-м, цул соагlа, дешархой производственни бригадаш а вlашагlъехк. Хоалам боллаш балха план, тlамйча декхарши долча цу бригадашкее кхашка къахьегаро кхьдолча нахъкъашкен гlолла дешархошта дикагlа боах хlама хьакхоллача къахьегама чам. Боккхагlбарий балха юкъе иштта дакъа лоацаш барех толашагlбараш укх шера август бетта Москве хиннача дешархой производственни объединеней Еррисоюзни слете бахийта хилар. Царех яр 56-ча школера 9-ча класса дешархо Чернобай Оля я.

Кхуваш воагlача сага сакхетаме къьстта беркате лер ютийт йlаьхкхача хана цун берига теркам тlаоваш болча балха юкъе цунга дакъа лацийтяро. Кхелетарашта коммунистически кхетам балара гlо дарал соагlа цо уж lомабу шоашта духьале латта хьалкера халонаш эшае а. Кхуваш боагlарий коллективо кхоачашдеча декхарий общественни лоархlам боккхагlа ме хул, царех лоархlаялар духьа коллективо лоаттабу къовсам хьинарегlа ме хул дlаьнегlа хул цун юкъерча хlара сага духовни вахар.

Шеко йоацаш бакъда эттаре толашагlвола хьехархо вахар ше да ахкага. Дале а цун «lамарах» дикагlа кхет цунга дикагlа школе кийчбаьраш. Школа из декхар къьыта хьахьенхад Конституце проекта 25-ча статья тlа вай мехкарча образовани система «кагирхошта коммунистически кхетам балара, кагирхой духовни физически дегlаккхувлара, къахьегамен общественни гlулакхашта уж кийчбара гlулакх деш» йола белгалдаккхарца. Бlарча хьацийца вай образовани система цу доккхийча декхарех толамца лоархlалу. Цхьабакьда, дешархошта кхетам балара даькъе школе балха юкъе нийслу цхьаццадола кхоачамбоацараш а белгалдаха деза.

Йоккхагlйолча классашкара дешархой зуаш хилча, цара къамаьл де эттача кхетаде хала дац дуккхачар духовни культурни хьаштдарий боарам лоха болга, уж искусства, литература, исторе белгала оагlонаш йовзаш ца хилар. Бераша шоаш а хьоал учебникал соагlа шоаш геттара кlезига книжкаш дешилга, дунен литература классикий дуккха произведенеш шоашта ца йовзилга. Цун бахьан школе занятеш дукха хиларца, хlаьта шlагlа царга кийчо е эзаш хиларца дувзадена ха ца тоарах латт, аьнна оал.

Цхьадолча дакъе из а бакъда. Дале а деррига а ка кlезига хиларах да ахкага а нийса дац. Хlана аьлча, ха цхьатарра я. Берригача дешархошка яр а. Цхьабакъда, цар духовни хьаштдарий боарам бе-бе ба.

Вай городе шин драматически театр да. Сона хетачох, бахача наьха культурни хьаштташ кхоачашдара кхоачам хилаш да уж. Цар сценаш тlа уттаю тематикага, актерий говзалген дикалген диллача бе-бе йола спектаклаш. Хlаьта кхьметтел эсалча спектаклаге а хьежача сага интеллекта хlехьиг-дуккха хlама тlаккхет. Хlана аьлча цунга хьежа вальча е шийй новкъосташца е ше-шийца цун эсала оагlонаш ца эшхача валац саг.

Цхьабакъда, театре дукха ухий йоккхагlйолча классашкара дешархой? Переменах дукха хезадий шоана цар кердача книжках е кердача спектаклах лаьца шоайла къувсаш?

Кхи а цукха дукха йиш яр общественни моттигашка, цlагlа дешархоша шоашкара гойтача оамалех лаьца а. Масала, кхуваш боагlарий эздлах, цар къамаьл, дара культурах, иштта кхьдарех лаьца. Уж хlамаш селлара баьлани хиларах царех лоадам боаца хlамаш оалаш хул. Цхьабакьда уж деррига а «лоадамбоацараш» хьаlашагlтехача цар хьаду хlара сага тlехьнахьара а чухьмахьара а сибат. Цудухьа кхуваш воагlача сага коммунистически кхетам балара балха тlа цхьаккхе хlама дац лоадам боацаш. Уж уйлаш кхы а чlоагlъелар са деррига а сага духьа, цун ираза духьа дlаккхайкадеш йолча СССР кердача Конституце проект енаш.

А. МАЦИЕВА,
хьехархо.

КПСС Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

(Чакхдаьккхар. Долалуш 1-гlа оагlо тlа.)

министрий Советашта мукъа беннаб совхозаштен кхьча юртбоахама предприятешта бокъо яла а колхозашта могадеш нагахьа сацна комбайнове агрегато дењ-бус шин сменин нормал кlезигагlа ца йоаккхе трактористашта - машинисташтен комбайнаш тlа болх беча цар гlоначен сдельни доахкlачох 20 процентага кхоачаш преми яла. Хlаьта Сибарегlа, Урала, Лохарчен Юкъарчен Волга районашка, Казахски ССР целинни районашка сдельни доахкlачох 40 процентага кхоачаш. Иштта бокъо еннай нагахьа сацна производстве хилазза ца доале бlаьстан хlашкара балхаш сихденнача хана 15 балха денга кхачалца зеба лаьтта оахача хана 20 балха денга кхачален лаьтта оахача трактораш тlа трактористий-машинистий гlончашлебе, цар къахьегамах трактористашта-машинисташта доахкlачох 80 процент я гелаш.

Къахьегама хьацар творчески машинистий дlахо айд духьа юртбоахама техникаш дикагlа пайда эцара тlехьа лелаеча Еррига Союзах социалистически яхье котбалыаррашта соцlат дара оттаяб: областашта, краяшта, совзоин автономии республикашта СССР Министрий Советей ВЦСПС-н карара кара тела 8 Цlе байракх, СССР Министрий Советей ВЦСПС-н карара кара тела 16 Цlе байракх — районашта, СССР юрта боахама Министерства, «Сельхозтехника», СССР мелиорацен хин боахамен Министерства, СССР кхачан промышленноста Министерства, профсоюзий ЦК карара кара тела 100 Цlе байракх — колхозашта, совхозашта, юрта боахамен «Сельхозтехника» кхьча предприятешта организацешта.

Союзни республикай Министрий Советашта тlадиллада юрта боахаме мукъаш хlуъвеш грузовой автотранспортах дикагlа пайда эцара тlехьа лелаеча социалистически яхье доккхий хьокхамаш гойтача областашта, краяшта автономни республикаштен, юртий районашта, колхозашта, совхозашта, юрта боахама кхьча предприятешта организацешта, «Сельхозтехника», хин боахама автотранспортни предприятешта соцlат дара карара кара тела Цlе байракхаш оттаяра дош профсоюзий республикански советашца цхьана къовсташ а чакхдаккха а.

СССР юрта боахама Министерствон «Сельхозтехникен» декхарийла я союзни республикай Министрий Советаша дакъа а доаццаш 3 бутт хана чухь оттае а, СССР финансий Министерстваца, къахьегаман социальни дахаштен йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен комитетца, ВЦСПС-ца дага а яьна капитальни ремонт ялашен тlера дlадаккхалцен юртбоахама техника йоккхаш йола ха вlаьхьйча механизаторашта, инженерно-технически болхлошта, боахамий кулгалхошта воощрен яра йола порядоки условеш чlоагlье.

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советон бакъахьа лаьрхlад колхозий, совхозий, юрта боахама, хинен хьунен боахама, «Сельхозтехника» кхьча предприятейн организацейн юртбоахама техникана ремонт елген технически гlулакх делген вlаштlехьдаккхара хlана хьахиша, трактораштa, автомобилашта, хlат чуэцача комбайнашта, уалаштен агрегаташтен капитальни ремонти, хlаьта иштта деталаш централизованни юхаметтаоттара балхаш, массаза а сацна, «Сельхозтехника» специализированни ремонтни предприятешка деш. Хlаьта машинашта ремонт ярен технически гlулакх дарен кхьдола тайпаш боахамийн центральни ремонтни мастерскоьшкен технически гlулакх дара пунктакшкен е технически гlулакх дара станцешка а «Сельхозтехника» районни объединеней мастерскешка а деш бола лостам дlахо дегlабовлабир.

К-700, Т-150 тайпара йолча трактораштa, автомобилашта ремонтни технически чоалхане дола гlулакхаш, хlаьта иштта чоалханеча юртбоахама машинаштен догlаш хьсапе хий деттача машинаштен («фрегат» машинашкара дlаиккхача), металлообрабатывающии ремонтно-технологически оборудованеца, дlа-ю-кха лелача насосни установкашта, мехкдаьтта склади оборудованеца, электродвигателашта, контрольно-измерительни приборашта автоматизаце средстваштен ремонт керттерча дакъе «Сельхозтехника» специализированни предприятей низашца ю договорех.

Хьайбай фермай оборудованена ремонт гlо - юкъа деш дола технически гlулакх «Сельхозтехника» технически гlулакх деча станцеша ду. Хьайбай комплексий птицефабрикий оборудованена технически гlулакхаш ду цу боахамий низашца, «Сельхозтехника» предприятешен организацеша дакъа а доацаш.

Йоагlаш йола оборудовани инструменти йолча, механизаторий квалифицированни кадраш йола ремонтни мастерскеш шоай йолча боахамаша шоаш е йоаш а капитальни текущи ремонт, хlаьта иштта шоай машинаш де йоаш а машинаштен оборудованенен технически гlулакх.

Союзни республикай Министрий Советашта, юрта боахама Министерстваненa «Сельхозтехникане» задани оттаяьй центральни ремонтни мастерскеш, технически гlулакх дара пункташ, автогаражаш мехкдаьтта складаш колхозашкен совхозашкен керда хьалъен йолаш йолчарна реконструкци ен, «Сельхозтехника» объединенешка автомобилашта технически гlулакх ду станцеш, хьайбай фермай машинаштен оборудованенен технически гlулакх ду ремонтни предприятеши станцеши керда хьалъе а йолаш йолчарна реконструкци е а. Хlаьта иштта тlадиллада «Сельхозтехника» системе К-700-я Т-150-я тайпара йолча трактораштa технически гlулакх дара тоъал станцеши, догlаш хьсапе хий деттача машинашта, дlа-ю-кха лелача насосни станцешта, мехкдаьтта складий заправки еча средстваштен оборудованенен ремонт ю технически гlулакх душ предприятеш хьалъелга а йолаш йолчарна реконструкци елга а.

1978 шера тlехьа доаццаш вlаштlехьдаккха деза йоагlаш йола ремонтни база йоаlача боахамий машинаштен оборудованенен «Сельхозтехника» районни объединеней низашца технически гlулакх ремонти елга.

Тlадиллада автомобилашта, трактораштa, комбайнашта, кхьча юртбоахама машинашта, хьайбай фермай оборудованена ремонт яран технически гlулакх дарие йола ремонтни предприятеш, станцеши технически гlулакх ду пункташ, автогаражаш дегlайоалаяреи дlаиниссъярен схема оттаелга 1978 шера чакхдаккха.

РСФСР Министрий Совета, «Сельхозтехникана», СССР юрта боахама Министерствана тlадиллада РСФСР lаьржа доацача лаьттай зона боахамий оборудованенен ремонт ярен машинно-тракторни парканен технически гlулакх дарен производствени база эгара хьалхарча ергlаяна дегlайоалаелга планаш тlа оттаделга.

«Сельхозтехника» ремонтни предприятеш хьалъеш ремонтни производствана концентраци специализаци дlахо елгlа, тракторий, хlат чуще-ча комбайнийн специальни комбайнийн, автомобилий, кхьча чоалханеча машинийн оборудованенен узлаштен агрегаташтен ремонт ю балхаш дуккагlа делга, специализированни предприятешка ремонт ячча узлаштен агрегаташен болх беш йоаккха ха кердача узлаштен агрегаташтен йоакхачох 80 процентал кlезигагlа йолаш хулга, деталаш юхаметтоттаю йоаккхий специализированни предприятеш хьалъелга lалаьшде.

«Союзсельхозтехника» система организацешта тlадула 1978 шера деза колхозашкен совхозашкен, юрта боахама кхьча предприятешкен организацешкен хьалъечен реконструкци ечен центральни ремонтни мастерскешта, технически гlулакх деча пункташта, автогаражашта ремонтно - технологически оборудованеца комплектоваш елген цунна монтаж елген. «Союзсельхозтехникана» иштта тlадиллад колхозашкен совхозашкен болх беш йола хьайбаш леладу фермаш технически эргаяхара балхаш, проектно-сметни документаци оттаелга, машинашта, оборудованеца, приборашта, арматурена, кабельни изделешта стандартизированни йоацача оборудованене комплекташ елген уж царга дlакхухьийтарген кхье а догlаш, чакхдоацаш.

1978—1980 шерашка даза даргдоацаш лаьрхlад колхозаштен совхозаштен, юртен хинн боахама а «Сельхозтехника» а кхьча предприятештен организацештен трактораштa, автомобилашта, юртбоахама машинаштен оборудованенен ремонтно-эксплуатационни хьаштаршта эшача технически доагlача боврамашка хьежжа запасни оатхалаш тешшаме лоаттаергlолча гlулакхашка довлар. Юрта боахама техника хийчеш йола министерствеш декхарийла я технически нийса долча боврамаша дlадехха тайпара запасни оатхалаш хьаелген дlакхухьийтарген lалашде, хlаьта иштта арахецар машинаш запасни оатхалаш дикагlен, тешшамен, дукха яхаш хургlола гlулакхаш де.

«Сельхозтехникана» тlадиллал 1978 шера деза колхозашка, совхозашка, юрта боахама кхьча предприятешкен организацешкен ремонт еча чоалханеча юртбоахама машинашта дефектни ведомосташка хьежжа запасни оатхалаш, узлаши агрегаташи лоаттаелга lалашде, лакхе йийцача машинашта ремонт яра планен тlера графикаш тlея белгалъяьча ханашка уж запасни оатхалаш, узлаши агрегаташи дlа а кхоачаш.

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советон Союзни республикай компартей ЦК-и Министрий Советаша, юрта боахама предприятеши организацеши карайола министерствеши ведомствеши, парте крайкомаши обкомаши, автономни республикай Министрий Советаш, крайисполкомаш, облисполкомаш, юртбоахама органаш декхарийла яьй механизаторий кадраш юрта дlачlоагlъяра дешашта партен правительствой решенеш кхоачашъяра тlехьа лоаттабу тlахьожам чlоагlбе, механизаторски кадраш хийчъяра, цар квалификаци лакхъяра, уж каст-каста хувцалар соцадера, царна лаьрхlа чубаха цlеноши культурно-бытовой гlирсаши дуккагlа хьалдара, механизаторий къахьегам эргабоахаш товбера. Кьонача механизаторашта хьехамчаш хилара болам дlахо дегlабоалабара ххы тlа е дезар де. СССР юрта боахама Министерствана, профессионально-технически дешара йолча СССР Министрий Совета Паччахьалкхен комитета, «Союзсельхозтехникана», союзни республикай Министрий Советашта оттаяьй колхозаштен совхозаштен, юрта боахама кхьча предприятештен организацештен механизаторски кадраш хийчъяра заданеш.

Иштта белгалдаьд массаза болх бергбола боахамашта хьяера, районий, районашта кхьера, областной республикански механизаторий кхийбаран цар квалификаци лакхъяран дешара-курсовой комбинаташ хьяра де дезараш, цу комбинаташка деша хьожабераш алапи далара йола порядок оттаьй.

Еррига союзни республикашка «республика юрта боахама заслуженни инженер», «республика заслуженни механизатор!» яха сийлен цlерал оттаийча бакъахьа долга чlоагlдаьд.

1978 шера 1 январе деза совхозий, юрта, хин хьуни боахамен «Сельхозтехникан» кхьча предприятей трактористашта-машинисташта ше волча боахаме шин специальностех 2-гlара 5 шерга кхачалца болх бича Сибарегlа, Дальни Востока районашка, Казахстана, Урала, Поволжья целинни районашка 12 процент, хlаьта кхьча районашка 8 процент тlетох шера дьыккхача алапега.

Совхозашта, юрта боахама, хин хьуни, «Сельхозтехникан» кхьча паччахьалкхен предприятешта мукъа беннаб СССР Герзашцарча Низашкара запасе бахийтачен механизаторалла балха бахачен наха боахам lобилара трактористашта-машинисташта хана оттаьча III разряда тарифни ставкаех ялх бетта доагlар миссел пособи тела. Боахам lобилара цу тайпара пособеш тела могадаьд колхозашта а.

Механизаторашта лаьрхlа юрташка кооперативни цlенош дуккагlа хьалдара духьа союзни республикай Министрий Советашта бокъо еннай совхозий, юрта боахама паччахьалкхен кхьча предприятей, юрташка йолча хин боахамен «Сельхозтехникан» предприятей кулгалхошта профсоюзни организацецца дага а бувлаш, цlенош хьалдеча кооперативе вахачул тlехьагlа цу боахаме пхи шерал кlезигагlа доацаш болх бича, цlенош хьалдеча кооперативе членашта болча механизаторашта деннача кредитах 50 процентага кхачалца дар социально-культурни мероприятей цlенош хьалдаьн чоттах дlатакха мукъе бала.

Сошм тlа иштта белгалдаьд юрташкарча профессионально-технически училищай, дешара-курсовой комбинатий, колхозий совхозий, «Сельхозтехника» объединеней курсий дешара база чlоагlъяра, хиланза ергlоача дешара пособеш уж lалашъяра, хlаьта иштта хlанзара юртбоахама производство дегlайоалаяра декхараша дlа ма-дехха а цигарча хьалашка хьежжа а юртарча юкъардешара школай дешархой профессиональни ориентаци хилара болх чlоагlбара де дезараш.

Колхозашта, совхозашта, юрта, хин хьуни боахама кхьча предприятештен организацештен тlадиллад дешархошта механизаторий специальносташ lомаю кабинеташ хилаза юргlйоацача техникаца, оборудованеца, дешара-методически пособешца lалашъяра, хlаьта иштта дешара техникана технически гlулакх даран ремонт яра, доагоряа, оатхалашта хьежжача даьттащца lалашъяра юкъардешари школашта хьалдаза новкъостал делга.

КПСС Центральни Комитети СССР Министрий Совети чlоагlа тешаш я министерствашен ведомствашен, партийни, советски, юртбоахама, профсоюзни, комсомольски организацеша, совхозийи колхозийи, юрта боахама кхьча предприятейн организацейн кулгалхоша юртбоахама техникаx дикка дуккагlа пайда эцара, машинаш дикагlа лораяра, боахамаш механизаторски кадраша lалашдара де мел дезар дергхларах а КПСС XXV съездо юрта боахам дlахо а дегlабоалабара оттадаь декхараш кхоачашдеча шоашкара доагlа дерг юкъеьоргхларах а.

ДЕШАРА КЕРДА ШУ ГАЬНА ДАЦ

1977—1978 дешара шера перспективни планагlа КПСС Назрановски райкомо политически дешарга чулацийта лайрхlавар 1575 саг, экономически дешарга — 3546 саг. Хlаьта дешара керда шу дlадолалуш политически дешаро чулоацарга 1681 саг, экономически дешаро — 3699 саг, цу даькъе партийни дешара системе дешаш хургва 738 коммунист, хlаьта царех экономика lомаеш — 187. Цу тайпара, экономически образовани системе вlашагlъеллай 1062 саг юкъе а йолаш экономически знанеш лардаш lомаю 35 керда школа. Дlадахача дешара шера школа хиннарел дуккха а дуккагlа я уж.

Массови пропаганда кхьча формаша — цlагlарча лектореш, хьалхака лаьрхlача популярни знанеш школаша, кинолектореша чулоацаргва 4050 саг. Политически дешара школашка КПСС XXV съезда материалаш lомаергья «КПСС политика актуальни дешаш» яха теме'а йолаш (юхьанцара звено е юхьанцара политшкола). Марксизма-ленинизма лардий ятт школе деша багlараша lомаергья курс: «КПСС политика — чакхйоахаш йола марксизм-ленинизм». Семинарски группашка деша багlараша lомаергья курс: «КПСС XXV съезда решенеша ювзаенна парте теорей политикан актуальни проблемаш». Экономически школашка деша багlа духхагlа бараш «Социализми къахьегамь» яха шоллагlа цикл lомае болалургба.

Дешаш 413 саг хургволаш йолча комсомольски политпросвещене системе дlахо lомаергья юкхьанцара курсаш КПСС XXV съезда материалаш ювзаенна проблемаш. «Социализми къахьегам» яха цикл lомаяь баьнна экономически школашка деша баlараш керда курс — «Производства эффективностa балха дикали лакхъергйола хьалхалатта опыт» — lомае болалургба. Цига дешаш [illegible] саг хургва.

Партийни дешара ерригача формаштен школаштен мел эша дешара программаши планаши кийчъяьй КПСС райкома политически дешара кабинето. Белгалара-боах баьб политически экономически дешара ерригача формашта дикагlа бола пропагандисташ хьахаржара. Дешара керда шу долалуш город Грозне КПСС обкома политически дешара Цlагlа тайп-тайпара семинарашка пропагандисташ товхал лакхъергья 97 пропагандисто 204 пропагандистах 138 коммунист ва, 143 саг лакхарен йистеалинза лаккхерен образовани йолаш ва, 8 пропагандист духхьал цу балха мукъабоалийча партийни, профсоюзни, комсомольски организацей болхлой ба. 30-предприятей кулгалхой, 142-халкъа боахама специалист, 22 преподаватель — lалман болхлой ба.

Партийни дешара ерригача формаш lомаяра райоме вlашагlъеллай шинь методически совет: общественни lалмашта йолча методсовета кулгалдеш хургва КПСС райкома секретарь А. М. Тутаев, хlаьта экономики экономически дешарен проблемашта йолча методсовета кулгалдеш — КПСС райкома секретарь И. И. Баранов.

Политически дешара «кабинето дlадахача дешара шера хинна кхоачамбоацараш теркал а даь, хlана методсовета юкъебахийтаб опыт йола пропагандисташ, предприятей кулгалхой: С. М. Арсельгов — № 2 йолча юкъарча школа директор, А. А. Мальсагов — «Электроинструмента» яхача завода директор, Н. Г. Исоченко — трикотажни фабрика директор, Х. К. Арчаков — «40 лет Октября» яхача совхоза партбюро секретарь, кхыбараш.

Парте райкомо, «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа партийни дешар лелалара декхарий хьакъехьара» КПСС ЦК сошам кхоачаш а беш, къахьегам хошта кхетам балийта тlаэзаб предприятей, учреждений, организацей дуккхагlа бола кулгалхой. Масала, совхоза-техникума семинарски группа кулгалло директор М. М. Цокиев ше ва, трикотажни фабрикерча производственни доал дара экономика лардий школана кулгалду директора Н. Г. Исоченкос. «КПСС XXV съезда решенеша ювзаенна парте теореи политикан актуальни проблемаш» lомаеча семинарски группана — «Скори помощь» кертерча лоро Б. Б. Бекботов.

Цхьабакьда, совхоза карагlдийнача дикача хlамашта нийсса доккхий кхоачамбоацараш а хиннад политически дешара системе. Цхьайолча политшколашка, семинарски группашка шейни чулоацамагlа диклача хала боагlача боараме йоацаш, деша багlараш кlезига хьаулаш хиннай занятеш, боккъо йоацаш уж тlехьайоалаш моттигаш хиннай. Иштта моттигаш хиннай ПМК-432, маццинаькъа станце, РСУ, ДРСУ.

Уж кхоачамбоацараш дlадахара хьакъехьа хьадда кьамаьл хиннад предприятей кулгалхошца, юкхьанцарча партийни организацей секретарашца. Опыт, дисциплина дикагlа йолаш бола пропагандисташ хержаб.

1977—1978 дешара шера политически экономически дешара мел эшар 15 августе кийчаьн вlаштlехьдаьккхай яьнай КПСС райкома политически дешара кабинета.

Хlанз укхаза шийй а яь чакхъяьхьай «Района къахьегамхой политически экономически дешара системерча 1976—1977 дешара шера итогаши керла 1977—1978 дешара шера пропагандистски кадраш декхараш» яхача дешар лаьца пропагандистий слет.

«СССР кердача Конституце проект — 60 шера керда общество хьалъеш советски халкъа карагlдаьна сийлаль-доккхий хlамаш» яха тема а йолаш кердача Конституце проектах лаьца тулбеенараш хьакхийша къамаьл дир Назрановски района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатель воъ. Б. И. Гандалоева.

Дикагlа болча пропагандисташта деза соагlаташ делар КПСС райкомо.

С. АЛИХАНОВ.

СССР 60 шу дезара цlерагlча Грознени химически заводе № 82-11 йолча цехе lальмата дукха а контрольно-измерительни приборашш автоматика средстваш. Цар беча балли тlа эвари ца хиларах тийша да ... соагlа дикала Злак йола синтетически этилови спирт арахецар. Цу приборашта автоматика средстваштен дика доал а деш, эшшача хана царна дика ремонт еш ва КИП-а слесарь, коммунистически къахьегама ударник Левенко Виталий.

СУРТА ТlА: КИП-а слесарь В. Левенко.

С. ХУГАЕВА сурт.

ХЬАЛХА ЛАТТАРИЙ ОПЫТ — МАССАНЕНА

ПЯТИЛЕТКА ГВАРДЕЙЦЕХ ЦАl

Дикагlйола доярка Неби Ибрагимовна Джамбулатова ше тхона хьайовзийташ, Куларински доакъарий совхоза № 1 йолча шурий-товарни ферма бригадира Абдулазиев Малика аьлар:

— Укх дьнар долча къахьегамхочох бlарча книжке язе йиш я шута. Ткъа итт шу соагlа ха я хьайбай боахаме цо болх бу. Вирайтта шу да коа тlара оелхазарш лелаедча Ермоловски совхозе а хlанз тха кердача боахаме а цо къахьега, хlаьта массаза а яхь лелаерий хьалхарча мутlарашца латташ хьайоагlа из.

Шин хезача доярканцара тха беседа цхьаьнце а деш дорта болча къамаьлага аьлар. lалычате чlоагlа гlадъяха дувцар Неби Ибрагимовнас шийн гlулакхий, ферма коллектива гlулакхий хьакъехьа.

— Атта бац доярка къахьегам, цхьабакьда сий долаш ба, — йоах цоа. Джамбулатовас — юхьанца дlайолаенначa хана, дуккхача къомаьч хьайбаш дедадерий а сацна, са а хулар аьттув ца боалаш, бlакъожабеш йола моттигаш. Духхьал дlаьаргда аз: цкъаза кхьча балха тlа яха е дагадохар. Иштта дlаьодар ха, кlезиг-кlезига йолаш МТФ кхехкаш латтача къахьегама юкъеххар со, дег тlара езалар сай специальность, хlаьта таханалца кхы пуннара къоаста ца луш хьа а йоагlа. Хlара шера сай ма-хула лерадагlа толамаш даха гlерташ хул со.

Дlадахача 1976 шера хlара кхоабича lаттагара 3442 килограмм шура яьккхар планагlа яккха езаш хиннача 1600 килограмма меттел. Хlаьта укх юбилейни шера хlара кхоабича lаттагара 3600 килограмм шура яккха декхар тlаийцар аз. Ворхl бетта баьча балха итогаша тешал ду дош кхоачашдергхилара. Шера планагlа лаьрхlача 1699 килограмма меттал таханалца хlара lаттагара аз 2396 килограмм шура яьккхай.

Хlанз, ахкан замалахьа, шура дуккагlа лу доахана, хlара дееиа ялхьа lаттагара 11—12 килограмм шура йоаккх аз 3,6 процент хьонал а йолаш.

— Каст-каста хоетт сога, — йоах доярка дlахо, — иштта вlаштlехьдоад хьа уж толамаш дахн, малагlа къайле я хьа балха? Цхьаккха тайна къайле яц. Деррига а специальность сома езар, ваьае бера санна аз хьайбашта гlулакх дар да. Миччахьа со яле, фуннагlа деш йоале сона дагадоахк доахан, парна эша lунаа. Лоашка аьлча, шоллагlа дола цlа а хинна аlазттай сона ферма. Дуккагlа йолча хана ферме хул со. Цо вlаштlехьдалийтад хlара lатта бамалаш, цунна товраш дикагlа lомалe, цунах доахка дика а во а гlулакхаш довза.

Дукха къахьега дийзар са, масала, «Пятерка» яхаш цlи йолча lатташа. Еррига шура цьахецаар цо, хlаьта шимар чу шура дукха хулар. Хlанз, аз ше «совнал» тlа боалабаччул тlехьагlа, хlара денна 30 килограммага кхоачаш шура тела «Пятерка».

Из етт къьстта чlоагlа хьовсташ лелабора аз: дикагlа дола доакъар телар, кулг хьокхар, дика цlенбора. Юххера а «хьоашал» тоссаделар тха ишина. Со ферме хьача «Пятерка», сох бlарг кийтача, дукъала боагlа, са кулгех мотт хьекха боалу, тlаккха аз мажка чlегилг е туха галинг яле а цхьа хlама лу цунна. Иштта хьакара lомадир аз вож доахан а. Хlанз царна массанена а йоаз шоай доярка.

Тха ферме дийнахь-бус кхоза детт доахан: lуйранна 5, делкъанна 12, сайранна 5 сахьат даьнча. Массаза а боккъонца распорядкагlа оттаьча хана дlаболлабу аз болх. Из доаханна чlоагlа лоархlаме да. Массаза а шоай хан-ханнахь тела ма lемада уж шура.

Етт бетта болабае хьалхагlа хана бул аз шин, пахашк хьекхе бокъабу. Тlаккха массаж ю. Шура сикха дуккагlа яккхараш бетташ эттагlа хилараш дикагlа да тlараш бийнашта юкъе тейа а деш етт беттар: массаза а тlехьашкахьарча шин тlаргатара болаы аз из бетта.

Къьстта йоахко ю ше, йоах, дуаш Джамбулатовас, доахан лерттlа лелладара. Шоай ханнахьен дикен цlенду уж. Цхьалханьккхан цlенен худийт уж чудоакка моттиг. Из чlоагlа лоархlаме да. Хьай цlенаьхиннча, керда чудилла доакъар гlад а дахе дуъ хьайбаша, хlаьта нагахьа сацна цlенанза долча хьай чу из доакъар диллача батт lетташ доакъар хержаш хул етт. тlаккха юхера, из «бол» кlорда а бийя, мотт на тохаш дут цо доакъар.

— Цу тайпара моттигаш цкъа сацна дукхаза а нийсъеннай сона—йоах Джамбулатовас. — Укх шера кхоачам хилала доакъараш кийчдаьд оаха. Царех лерттlа, лоурмат а деш, пайда эца беза.

Оаха къамаьл деча хана Неби Ибрагимовнас къьстта уйла тlайохийташ дийцар хьайбай унахцlеной йоакхо ше мишта ю. Хlара lаттага фу хьал да ца хоаш цхьаккха минут яlац цунна. Нагахьа сацна хьайбо доакъар во дуаш шийна дайча, цу сахьате хоам бу зоотехникашка.

Шура дикагlа хийтара духьа къовсам а лоаттабеш, хьалхаттача доярка массаза а теркалду, из бlехьеш дола хlамаш—кхо, дом, бlеха хий, дилаваа дола кулгаш хилар, lинмахоша лаьрхlача гучадьинна, кхоаш цхьа граммаца 400 миллионага кхачачалца бактереш хилар, хlаьта уж шурех дlакхийттачул тlехьагlа къьстта чlоагlа ярж. Цудухьа Джамбулатовас доахан лийттачул тlехьагlа кхо ярадоакх, доакъар дула, вlалхьарцар ду.

Кагирхой «хьехархо» а я Неби Ибрагимовна. Цо доахкал ду шийн хьалха хинна ученица Кадирова Яха № 2 йолча шурий-товарни ферме бригадирал яхарах, кхетаме цунна кулгалле харах, ше санна цо а кьонача доярканашта шийн опыти знанеши дlателаш хиларах.

Нов. Джамбулатова яхье яьккхай шийй дукха тlехьа ца йисача шийн ученица, кьонача доярка, Кубанова Балисатъ. Ворхl бетта хlара lаттагара 200 килограмм соагlа шура яьккхай цо, планагlа яккха лаьрхlача 1669 килограмма меттал.

Балха гlулакхашта ше чlоагlа сатоа йолаашехьа а, бераша дьехам бали ха кората гlа Неби Ибрагимовнана.

Образовани а яьхка, Самашкински приеми пункте керттера бухгалтер ва воl Хьасан, йоl Тамара Грознени районни сберкассе балха я, воl Шарани Свердловски юридически институте деша вагlа.

— СССР кердача Конституце проекта мугlараш деша со lоазача духхьал дог гlоздоал, — йоах Неби Ибрагимовнас, — СССР Керттерча Закона тlа шаьра, ма-ярра хьахьехкай, вай Даьхено яьха котаман. Духхьал Советски lаьдал да тхо, мугlарера нах, сийрана, шерача новкъа даьхар. Из бахьан долаш оаха дег тlара беркал оал хий хьакеарча Коммунистически партена — вай еррига исторически моталонаш яхара деган уралгчадеччоан уж йоахкага вlашаlехьдоахачоан.

А. СОРОКОУМОВ.

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРГА

ЛАТВИ: СССР ЦХЬАН ДЕЗАЛЕ

ОКТЯБРА САЛТИЙ ТIЕХЬЕ

Ю. Я. РУБЭН,
Латвийски ССР Министрий Совета председатель

Дlеннача бlаьстен тlеххьарча деношка Риге хилар латышски цlеча стрелокий слет. Кортош кlайденна ветеранаш вlашагlкхийтар драма Академически театра — дяза хlоазткъа шу хьалха латышски стрелкови полкий делегатий II съезд хиннача здане. Цу зама, 1917 шера май бетта, латышски стрелокаш большевикашкахьа баьлаб, хьахулеш леттача пролетарски революце байракхашта кlел эттаб.

Латышски цlе стрелокаш Советски пачхьалкхен историе чухь мел лоархlам болаш ба шерра доьззаш да. Октябра тешаме салтий хинна уж майра латаш хиннаб граждански тlема фронташка, Советски правительства Смольне, къьлацча Кремле хинна резиденцеш лораеш хиннаб, чура контрреволюци йохаеш хиннаб. Ленина бокхха тешаш бенна хиннаб царех.

Латышски стрелокий мутlарашка хьалхийнаб цlн хеза советски военачальникаш, партийни болхлой. Стрелокаш хинна эзараш бараш Советски Россе боахама фронте болх беш, Магнитка, Турксиб, Днепрогэс хьалъеш, хьалхара колхозаши совхозаши вlашагlйоххаш хиннаб.

Цу нахах дукхабараш тахан вайна юкъе бовцаш ба, бакъда цар вайна а тlайоагlача тlехьенна а мах баь вargвоаша теш — Сийлахь-боккхача Октябра духовш тlехьала йитий.

Бакъда кердача вахарга кхачалехьа 20 шера хиннача буржуазни диктатурах чакхьала йийзар Латве. Ховш ма-хиллара 1917 шера немций бlунаша оккупаци низа хиннача республика ерригача территоре тlа Советски Iаьдал котдаьннадар. 1918 шера декабре кепатехи араьлар деррига пачхьалкхен Iаьдал Латве Советски правительства бе даха хилир халкъа цlерагlа хьакхайкадаь йола манифест.

Бакъда цу хана Советски Iаьдало Латве дукха ха яккхаизар. Антантан империалистически буржуазеи оттаббьраша дохадир из. Денак бийса хилар Латвена. Бlаьшерашка Россеца доьттадаь бувзамаш низагlа дохадаро тодхайир республика ххел. Малхбузен Европе юстаре кхесса, дегlадаьккхача капиталистически мохкий экономически придаток хилар цунах.

Хlана Малхбузехь цхьаболча боарамагlа доьццаш Прибалтика халкъий «сиргlатон» та доахараша чlоагlа сагото ю Латвея кхыйола прибалтийски советски республикаши «шоай лоlаме хилар» доадара. Бакъда цхьаккха хlама яа хоалаш къорен бlартиш дайнеи хул уж реальни исторически бакъдараш дарга дувцаьв хава. Хlьата бакъдараш, ховш ма-хиллара, — ханна йовцаш категори я, царий кlалкара бовлача бац уж. Дувцаргда вай уж.

Буржуазне Iаьдал латтача тиъе шера хьалхара империалистически тlом хьовча хана хиннача боарам тlа кхаччалц а дегlа йоаlаш йисар Латви. Цул совгlа цун валови продукце боарам 1913 шерацца нийсбича 1940 шера кхыметтел лох а белар.

Бокъонца юхадийlгьяла йоласлар Латви Советски Союза халкъий вежарашка болча дезалах дlаккхийттачул тlехьагlа. 37 шу гаргга ха яьний тха республика къахьегамхой керда вахар дилла, социализм хьалъе болабенна. Цу юкъа промышленни производства боарам 40-зза лакхбеннаб! Тахан республика промышленносто нийс дийнахьа арахеп тlом хьалехьа бlарчача шера арахецаш хиннар миссел продукци. Радиоприемникаш, электропоездаш, автоматически телефонни станцеш, холодильни установкаш, универсальни электропогрузчикаш, тайп-тайпара прибораш, микроавтобусаш, кхыйола латвийски предприятей маркагlа йола изделеш вай мехка а цун доазонел арахьа а шерра йовзаш я.

Республике йоккха бедала база еце а сихха промышленность дегlайоалие торо хиннай Латве халкъа боахам мехка бlарччача экономически комплексе дакъа из хилар бахьан долаш. Из де торо хиннай вежарашка-йолча советски республикаша новкъостал дар бахьан долаш. Металл, довгор, станокаш, оборудовани, автомашинаш — уж ерригаш хаддаза хьаух Латве вай мехка тайп-тайпарча мнlангашкара. Ер да дукххаех цхьа масал: Латвийски индустре флагман йолча В. И. Ленина цlерагlча ВЭФ заводе продукци хьаеча дакъа доацаш я РСФСР, Украина, Белоруссе, кхыча вежарий республикай 850 совгlа йолча предприятей коллективаш.

Хlанзарча этапе латвийски индустри дегlаяра белгало сенах латт аьлча — из латт къаьстта чlоагlа теркам тlебохийташ производства интенсификаци еш хиларахи дикала факторехи. Тахан алхха рижски предприятешка арахец пачхьалкхен дикала Знак йола эзар совгlа тайпара изделеш. Йолаш я тlех дикача категорех аттестаци яь продукци производства берригача боарамах 60 процентагара 90 процентага кхаччалца яр арахецаш йола дукха предприятеш.

Советски Iаьдал латтача шерашка доккхий хувдамаш хинна латвийски юрта вахаре. Республика социалистически юрта боахам чlоагlа механизаци яь хиларна белгалбоалаш ба, тlеххьарча итт шера юртарчи къахьегама энерговооруженность шоза совгlа лаккхъеннай. Соахка юкъера лаьрхlача хlера гектаре тlара дьикила ялат 28,9 центнер дар. Хаддаза дегlайоалгlа хьаьбай продуктивность.

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева КПСС XXV съезде аьннад:

«...Дерригача дуненна гуш да вай парте беш бола болх, из кхоачашде гlертар сага яlхара хьала, сага дузьа мел эшар лара тlадерзадаь хилар. Духхьал из сийлахьдоккха, гуманни де лерхlар бахьан долаш халкъаца дегlала ух парти, чlоагlача а хадарглоапача а бувзамашца берригача советски нахаца вlашагlкхет из». Уж дешаш дизад бакъду иттлагlча пятилетка шерра социальни программа кхоачашъеш хиларо. Цу пятилетка хьалхарча шера, цул хьалхарча шерашка а санна, Латве дlахо лакхлуш хьадаьхкад бахача нахьа реальни пайдаш, потребление общественни фондаш дегlанхай. Республике дукха хьалдеш латт нака чуlе цlенош, дегlадоагlа уназцlено дорвар, просвещени.

Сихха вlашагlарсайоагlаш, хьаьтарра хулаш йоагlа латвийски юрти городи. Дlайоалаш латт хутораш, цар моттиг дlалоац йоккхийча городашкарчул кlезигагlа паргlато йолаш дола цlенош а долаш йолча хоза тоаьча поселкаша. Иштта эргабенкаб дай-мохк латышски цlеча стрелокий тlехьен викадаша.

Церий юкъе тахан дукха ба Iилмахой, йоазонхой, художникаш, композитораш, артисташ. Ма-дарра аьлча, бlаьрга хьаьнца йосаргдоацаш горизонташ хьийийлай Советски Iаьдало творчество дегlайоалаяра, латышски къаман культура дегlайоалаяра. Кхы а цифраш ца йоаллайнча Iелац: 20 шера буржуазни Латве лаккхера образовани йолаш бархl эзар гаргга саг кийчваьв, хlаьта хlанз республика итт вузе дешаш 45 эзар совгlа студент ва. Буржуазни Латве шера арахецаш хиннад 4 миллион гаргга экземпляр книжкаш, хlанз — 14 миллион.

Латве къахьегамхой, вай мехка берригa нах а санна, СССР Конституце проект юкъаш ба. Цу исторически документа тlа хьахьекха я эггара лоархlамегlа йола советски мехко бlаьшерений лоархlаме долча 60 шера хьабенача наькъа политически социально-экономически вахара оагlош.

Латышски халкъо доккхал ду низ болча Советски Союза дакъа долаш шоай республике хиларах. Советски халкъий вежарашка болча дезале бокъонца йола паргlато, кортамукъале, ирс кораденадь латышашта. Советски Латве къахьегамхой — латышски цlеча стрелокий тlехье — Октябра наькъагlа, парте белгалъяь сийлахь-боккха иланаш вахаре кхоачашъеш, дукхача къамех латтача Советски Даьхен низ чlоагlбеча доагlаш дола дакъа лоацаш хьабоагlа. **(ТАСС).**

Цифраши факташи

* Латвийски ССР территоре 63,7 эзар квадратни километр я. Баха нах — 2512 эзар саг.

* 1976 шера Латве арахийца промышленни продукци 1940 шера арахийцачул 39-зза дукхагlа я. Масала, радиоприемникаши радиолаши 2,5 миллион арахийцай, 22 эзар холодильник хиннача. Машиностроени металлообработки продукци берригa боарам тlом хьалехьарча хана нийсбича 446-зза лаьккхбеннаб, хlаьта химически промышленноста — 450-зза.

* Советски Iаьдал латтача шерашка чlоагlа сиха дегlайоагlа республика юрта боахама керттера отрасль — хьайбаш леладар. 1940 шерацца нийсдича дулх доаккхинга шозза дукхагlа да, фуаш — 3,6-зза, тlом хьалехьа хинначул дикка дукхагlа йоаллаш шура.

* Латве бахача нахах дикка ал дукхагlбараш юкъера е лаккхера образовани йолаш ба. Республике бахача итт эзар сага лаккхера образовани йола 184 специалист кхоачл.

* Советски наха салаlара йола йоккха база а хинна дlаэттай Рижски взморьера Юрмала яха курорт. Укхаза а бlаь совгlа санатори, салаlара цlенош, пансионаташ, кемпингаш. Шера цига дарба дайташ хул миллион гаргга къахьегамхо. **(ТАСС).**

Хlара шера итташ эзараш нах ух латышски цlеча стрелокашта хетаьча Ригерча Мемориальни комплексага хьажа. Каст-каста укхаза хул ветеранаш — революцен граждански тlемеи доакъашхой.

СУРТА ТlА: латышски цlе стрелокаш хинна Сиката Эдуарди (аьрдехьарвар). Смольне В. И. Ленин лораеш хиннар. Легадныш Жаниса латышски цlеча стрелокий Майда тlа кагирхошца цхьана.

С. МАЙСТЕРМАНЕН
Я. ТИХОНОВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

Капитана Жилде Роберта форда никъ

«Лиипе» яха океански кема цlадоагlаш дар. Сатоссача хана, Даугава фордах дlахеттача маяка сердал гучаньача, хьамсарча бердашта юхе гlертача капитана Жилде Роберта туриел Iо а хийна аьлар:

— Штурман, хьажал — керда ориентир. Юха а лоция тахка еза.

Хlара рейс чакх массаза йоал, хlанзара бар капитана пхийттазлагlа бу никъ ба, юха керда хулаш санна, цlаькхаза а моттигаш тахка езаш хул из. Промыслови шхуна тlа бошмана практика чакх а яьккха, цу хана ткъо шу даьна фордахо а волаш, Мурманскера ший «9 Мая» цlерагlча колхозе из цlавоагlаш укхаза хьалхара продукци яла йолалуш мара яцар цхьаралай дуаца а консервни а заводаш. Колхоза хьалларча кемашца Атлантике из ихар тралмастер а чкъаьран мастер а шоллагlеи, цул тlехьагlа вокхагlа волеи штурман а волаш. Хlьата колхозо рефрижераторни траулер нийсачо куппа эггара хьалхара капитан а волаш рейсах вахар Жилде Роберт.

Дукха чкъаьрий а лийца шоаш цlабоагlача хана фордахошта гучадувлар: берда тlара цар новкъостий а баьгlабац кулгаш вlашка а лехка: цар хьалйора чкъаьрий чакхдоахача завода цехаш, чкъаьран порт, наха чубаха цlеной кварталаш, культура Цlа.

Тlаьхха хlанз а, пхе бетта къаьста лийна уж цlабоагlаш берда тlа гучадаьлар капитана дlахьожжашехьа эйна хlамаш: йиссаза вlаштlара даь цlенош.

Хьамсарча берда тlа «Лиипе» доагlа чкъаьрех йиза трюмаш а йолаш. Геттара сакъердалуш ба цун команда членаш: дика кхоачашъяьй задани! Цу ховш хинна хlама? Ай мичара! Хlара рейсера цlаух из коллектив толам баьккхе. Из цар боаких йоккхача опытаца, хьинарца, наькъа арабовлаш дика кийчо ирца, ерригача экипажа говзал наьхаддаш лаккхъяккхарна. Ца ховш хинне хlама а доацаш законагlа доагlар да Ленина а Къахьегама Цlеча Байракха а ордений кавалера капитана Жилде Роберта баьде-сийнача паратни мундире тlа Латвийски ССР заслуженни чкъаьрийлувцархо яха значок къегнага.

Д. ГЕФТЕР,
ТАСС спец корр.
«Лиипе» яхача океански траулера борт.

Республике чlоагlа довзаш хlама я «Лиесма» — латвийски политрафистий халкъа хелхара ансамбль. Хlанз кагирхой коллектив Исландо дlахьовза саибиб. Керда программа хайаьъв я.

СУРТА ТlА: латышски хелхар деш я «Лиесма» яха ансамбль.

С. МАЙСТЕРМАНЕН
Я. ТИХОНОВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

АКТЕРИ ГРАЖДАНИНИ

Яковлев Гирта искусствага бола хинъ дlаболабелар цхьаккха массехк дешах латта хlамига роль ловзарна. Бакъда, уж дешаш во аьлар республике хьалхалаттача коллективе — Латвийски ССР А. Улита цlерагlча Пачхьалкхен академически драма театре. Хlьата тахан Латвийски ССР заслуженни артиста Г. Яковлева активе — театре ловзаь ткъьаннел совгlеи ахийтиел совгlа кино ловзаьи ролаш.

Хlанз аз ловзаю Т. Уильямса къаьнча «Къоьнал мерза оаз йола оалхазар» яхача пьесе тlара Уэйн Чанса роль. Спектакла премьера чакхьаьннаьле а айса ловзаеча рола тlа бу болх дlахоьош ва со, — дуац Гирта. — Кхоьна со хьажа тlа ловзаш ва Литовски киностуде доаккхача «Хувцар» яхача кино еча съемкаш тlа дакъа лаца. Ший тайпара белгалонаш йолаш я актера кхел. Из ваьв 1940 шера: цу хана Латве юха а Советски Iаьдал эттар. Гирта кхелета воагlа хьа тlема тlехьарча шерашца нийсъелар. Цул Советски Латверча нийсархойх хlаранена санна цунна хьалхашка а хьаделладелар эггара чlоагlа дагадаьллар кхоачашде торо хулийта наькъаш. Хlьата Гирта дагаьллар искусство яр. Цlи хеза артист хинна цlеньха хlоаттанзар из. Сценически гойтаме кердедараш а ший тайпара кхы хlамаш а довладара хьинарерча къахьегама шераш яйшар. Тахан из латвийска зрителашта вайза а ца Iеш ловзаш ва берригача мехка театр а кино а дезаргахта. Хетаргахьа, нийсъ а да Рижски района «Узвара» яхача чкъьорий дуацача колхозо дукха везача артистах шоай боахама сийлен чкъьорий дуацар аьнна цlи тиллар.

Аллха вахаро ший чоалханеца а дукхача оагlонашца а наьха вахар, хула хlамаш довза хьашт хилирга мара кхачац сурт-сибат дика хьахьоккхарга, сценически средствиаш гойтарга.

— Са керта чу дижац граждански дехкар дика ца довзача сагах актер хургва яхнига, — йоах Г. Яковлева. — Иштта вузуьва ва со юкъарча вахара деррига доакъошка дакъа лацара тlаккхуш.

Хlьата цlи хеза латвийски актер, республика Ленински комсомола преме лауреат вайна гу, комсомола Латве ЦК член хиларах тарра, кагир ой форумашка, из вайна воз Iалам а культура памятникаш а лораде дезарга пропаганда еча доккха дакъа лоацаш хилар.

Т. БЛЕСКИНА,
Л. ШВАРЦ,
ТАСС корреспондентащ.

ЯДОХИМИКАТЕХ ЛОРАЕ ГОНАХЬЕ

Юртбоахама производства хьалхашка керда доккхий дехкараш оттадаьд КПСС XXV съездо, царга хьежжа дукха алча а хьожаддаь юрташка производствении кхыдолен гlирсаш хьалдара. Юрта боахама дlахо электрификаци, механизаци, химизаци яра дарда тlа дукхагlа йоахаргва лаьттанцара йоала продукци.

Юрта боахаме ядохимикаташ дукхагlа юкъеккхахьа хлараца дувзадена гонахьара хlамаши моттигаш бlехье тарлу химически веществаша — кхашка еттача хана саьва, иштта дlаоттаяь доаттара, дlа-юха кхачьара правилаш толхайнча а даьтта лега, хи чу яха, феца дlаз мегаш йолча ядохимикатаца, минеральни удобренешца.

Ядохимикаташ 1970 шерачул 21 процент дукхагlа делаю хlанз Нохч-Гlалгlай АССР юрта боахаме. Хьалкагlа сана дlанз а керттера а химически метод. Дlайийна хlамаш лорайра химически средствиаш сов дукха делаеш хиларах кхерам дукхагlа хул найна, гонахьа уж дукха Iаран кхачеш продуктацца сага кер чу кхача. Цу гlулакхо дукха чоаллане дехкараш оттаду боахама организацешта хьалхашка ядохимикаташ бахача наьха уназцlенонна де тарлуш дола зулам юхатоxара.

Дукхаа бахьанаш да хьайбай продуктаж ядохимикаташца бlехьара. Хан-ханнахьа хьайбашта обработка еча хана тайп-тайпара наькъашца е довкъьарашца, хиша цар кер чу а ухаш, цхьа ха яллалца шурийла хила тарлу ядохимикаташ. Цу тайпара моттигаш хиннай Сунженски районе. Санэпидстанце лабораторе совхозашкара хьаухача доахана шурийна тохамо бича хина коранзй цунца дlайина ядохимикаташ. Тохкам бича гучадаьннараш дlадоахара шоай ханнахьа до доагlар даьа Шалински района «Автуринский» (директор Р. А. Ахмиев), Грозненски района «Горячеисточненский» (директор Г. Г. Жуков) совхозашка. Из бахьан дlбаш къаьстта лира тlахьожам лоаттабе беза ядохимикатех юрта боахаме пайда эцача хана.

Дlайийначa хlамаштен сомий гаьнаштен тохача хана ядохимикаташ гонахьа гlоала дlаярж. Цу хана чlоагlа кхерам ба доаха а даьтта кlалхара а хиш бlехдара. Хlьата шой ханнахьа де дезар ца даьул тlехьагlа царех цlенхашта зулам дала а тарлу. Дукхалга-кlезигагlа дийлача дукхача бахьанашка хьежжа хургва хиш бlехдалар, эггара хьалха, ядохимикатий химически доаттагаш, цар дукхалга-кlезигалга, тохара хьалага, моттиг кепага, лаьттан тайпанга, кхычарга хьежжа. Из тержалдачул тlехьагlа, нагахьа санна вlаштlехьлоаще, массе мотте чlоагlагlа токсичности йола ядохимикаташ кlезигагlа токсичний вoйошка зуламе яргаш.

Республика боахамашка хlанз а йиза кхоачалгаш ядохимикаташ дlаоттаяь доаттара, дlа-юха кхахара, тохара санитарни бокъонаш. Дукхагlйола складаш санитарни бокъонаша яхача тайпара яц. Ядохимикаташ дlаоттаяь доаттара хьалеш вlаштlехьлоацаш да «Чеченингушвино» боахамашка. Надтеречни районерча цу объединение 17 боахаме («Кругловский», «Надтеречный», «Знаменский», «Озерный» кхыча кхомий совхозаша) чукхийтта йа йоахкаш латт складаш.

Болхлой шо-шоай медицински книжкаша Iалашбац цхьаболча боахамий кулгалхоша, цудухьа медицински болхлошта чlоагlа хала да, цу моттигашка ядохимикаташ тохача хана, болхлой медицински тlахьожамах чаккбаьннаб ха. Дукха моттигаш гучаяьннай къаьстта транспорта ядохимикаташ дlа-ла ца кхухьаш, ядохимикаташ дlа а йиза юкъаяхьа машенаш кхыйола транспортни средствиаш, зулам ца даьйтар духьа, йиле цlена из еш. Иштта моттигаш я, молаш теха еле вож деррига яллаь латтача склад чу улладец а, хlаьта из цхьаккха дача а мегийташ дац. Юртбоахама культураша обработка яра айнаш лелаеца республикерча дукхагlйолча боахамашка самолеташ Iохувше моттиг кийчаш, самолеташка ядохимикаташ чуйоттача хана къахьега лерттlа хьелаш хиллаш болхлоша, массаза а хилац гарга шоашта йолча цlенала делаю хlамаш (саба, йовлах, кулгашлулар). Ядохимикаташа болх беча болхлошта лувче вlаштlехьа зоваш цхьаккха моттиг яц. Балха болча хана болхлой спецбарзкъаш дуттагlа вlаштlехьдаккхара де дезар даьдац боахамий кулгалхоша.

Ядохимикаташ чуловзте складаш хьалъеш латт республике. Цхьабакъда складаш хlанзалца ячуа тайпара хьалъеш хиларах, гонахье ядохимикатах цlенхара зош къоастадаь доалаш дац. Складаш хьалъеча хана массаза а терказька хьалоагlа хиш зоьхажах цlендара, моттигера кхелишиаш ялчкхер кийчахьен методаш, белгальни тара, транспорт, спецбарзкъаш цlенхара технологи.

В. ПЛИСС,
республикански санэпидстанце керттера лор.
С. МУШНИКОВ,
къахьегама гигиена отделене заведующий.

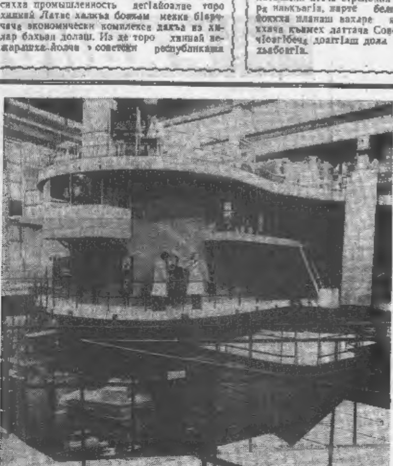

Риге юххерча Саласпилсе я йоккхагlарех йола Iилман цхьа центр. Массаз хул укхаза болх бе йолаеннай Латвийски ССР АН физика Институтa атомни реактор. Реактор болх бе йолаяйтиро торо хиннайтар сига вахара хьаь тоадара дакъе шерра толхамаш де — физике, биологе, медицине, юрта боахаме. Латвийски Iилмахоша хlанза укхаза болх беш вежарашкх йолча республикашкара цар новкъостий ба.

СУРТА ТlА: реакторна зале.

С. МАЙСТЕРМАНЕН
Я. ТИХОНОВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

Тlехь-тlехьаргlа хоаьуш хул латт город-курорт Юрмала. Салаlа баьхкараша укхаза я дукха санаторяш, пансионаташ, салаlара цlенош, кинотеатраш, кафеш, ресторанаш. Дукха ха йоацаш укхаза хьийийлай «Юрмала» яха 375 моттиг йола керда гостиница (сурта тlа).

С. МАЙСТЕРМАНЕН
Я. ТИХОНОВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол лехьара

ОКТЯБРА ДОЛА КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Венгерски столица йоккхагIа йолча промышленни районех цаI — Андьялфельд белгалъьнна я шен революционни традицешца, хьинар долча говзача къахьегамлоьшца, шоай гIулакх дика довзача бокхъонцахьа болча мастеращца. Цхьаккха къахьегама болам бисабац Андьялфельда болхлоша дьаь ца лоацаш. ХIанз район къахьегама хьинар гойташ я Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара юбилея сийна яьржача социалистически яхье а этта. Цкъ гарга ма гIорга шерлуш я из, хIаьта яхье бакьнерий хьалкарча мутIарс латт кемаш а кранаш а еш Венгерски завода коллектив.

Цун пангIата цехаш шерра дIаяьржай Дуная берий дIолхала. Завода причалаш тIа сатийна латт керда хьеккхача басаращца лела кемаш, буксираш, хи тIа лела краныш. Кастта анкраш тIера хьа паьнна уж дIагIоргда, дунен тайп-тайпарча меххашка венгерски кемашдерий сий кхы а лакх а деш.

Завода истори айхха бувзам болаш я Советски Союзаца. Венгре доазон тIа тIема таташ соцанзя дар ахаш енчне цехашка уж юхйистаяоттаярт балхаш дIалоладаьча хана. Венгерски специалисташ советски инженерий а техникий а белажех белажаш а теха ераш бар тIемо яь чоинаш.

Советско-венгерски цхьана пайдане къахьегарца Андьялфельдера завод тахан венгерски машинашъеча промышленноста предприятеех йоккхагIчарех цаI я. Советски заказаш бехьан долаш уккхаза тоайнр кемай а хи тIа лелача краний а йоккхасерийни производство, цахаддеш эрга йийдар производства технологи.

Будапештерча кемашдерашта эггара хьалхарчарца хьаллаьпар Октябра 60 шу дизар лакхарча производствени толамашца делае ьнна бола «Красный Чепела» металлургашен машинашъершион дакхайкарах. Цу сахьате чепельцашта тIеххьа лергIа Октябра хьалхарча вахте цхьанена тIехьа вож а отташ уттабоаланр кемашдерий бригадаш. Уж бергаш вIшикауннараш цхьа уйла яр — шера йола планаш задоаш, хаиал хьалха кхоачашъяри Советски Союзаш эгара, дикагIа йола продукци лоаттаяри. Октябра юбилея сийна завода болхлоша лош делар СССР лаьрхIа планал совгIа хи тIа лела, боккха низ бола ши кран хьаьн яккха.

Завода технически директора Хеллер Андора стола тIа улл «Социалистически яхьа дневник» яха йоазув тIадола сомв журнал. Цу тIа учет делаш кемаш а краши а ерий къахьегама гIулакхашта, Октябра хьалхарча вахтай итташ ю.

«Сийлах—боккхача Октябра юбилея сийна йолча производствени яхьо, — йоах Хеллер Андора, — цIаккха ца хиннача беса деташ айдлъх тха болхлой. ХIаьта тахан дега куралца ала йиш йолаш да тхо тха коллективо денна дош кхоачаш ду аьнна. Ухх шера дIабахача бетташка дIадахача шера цу ханаца нийсдича завода къахьегамы овсарле 7 процент дегIаенай. Къахьегама дика хьокхамаш дахарах предприяте массехк бригадах тиллай «Социалистически къахьегама бригада» яха сийдола цIи. Советски Союза ханал хьалха поставкаш яр — ухх юбилейни шера тха коллектива керттера социалистически декъар. Дукха ха йоаццаш торжественни хьале оаха Советски Союзе дIаяхийтар 16 тонни хьалъайе низ бола хи тIа лела кран. Сийлахь-доккха цIей тIаккхоачаш СССР гIоргья шолагIа йола гигант — 25 тонни мухь хьалъайбе мога кран.

Социалистически яхь производстви доазол гаьнга ераьннай, белгалдоах А. Хеллера. Цо новкъостал дахь тха яраш санна йолча советски предприятешцара доттагIлен гIулакхаш чIоагIас, из ду кхы а дикагIа болх бе.

Юбилейни шу кхы а цхьа лоархIамерча хIаманца белгалдаьйнад Лунай тIарча завода лахарe. ВНР правительствос соцам баьб Советски специалисташа дакъа а лоацаш предприяти тоаеш эргаяккха. Из эргаяккхаро торо хулийтаргья арахеца продукци дуккагIа хилийта а цун дикал лакхъе а, ишттa из хургда социалистически экономически интеграце программа кхоачашъяра совлен юкъе доаладу дакъа.

А. КУЗЬМИН,
ТАСС корреспондент.

Гроснеcки района Алхан-Кале яхача юрта медицинни болхлоша чакхдаьккхар донора Ди. Цу дийнахьа шоай зоIамагIа цIий дIадала баьккараштa юкъе дукха бар Ермоловски ДОК-а, «Кулариниский» совхоза болхлой. Фельдшераша Е. Н. Пылшинаси А. Т. Крупинех цах тIаьнаш хинача медпункте бIарчача группашца хьатIадар болхлой. Цу дийнахьа бIеь совгIа сог Сийлек донор хилар. Царех дукхагIбараш дукхаза а цIий дIатайна нах ба.

Цу дийнахьа цIий дIа мел деннараштa доккха баркал аьлар. Бакъда донораштa баркал кхы а ерга. Из царна ерга из цIий дIакхоачаргдолчар.

СУРТА ТIА: цIий дIателача станцера лор А. Осипова Ермоловски ДОКерча болхлочун донора, С. Жугалева цIийн давлениега хьожаш йоал.

Я. ЦУЕВА сурт.

ОПЕРНИ КЛАССИКА САМОДЕЯТЕЛЬНИ СЦЕНА ТIА

«Черновицки театр дезараша гойта «Борис Годунов» боккъонцахьа йола событи лерхIаз». Цу тайпара мах бир СССР халкъа артиста Козловски Иване Москве, еесда Кремлевски Дворца сцене тIа «Восход» яхача кIадаш деча объединене культура Дворена халкъа оперни театро енначa спектакла.

... Дерригa дIадоладелар хаIнзчул 20 шу хьалха цу зала дIа ме йола цхьаккха хIаманца хьаьт доаччa бовa уж, царна эшар дукхьал цхьа къаракъ мара кхы хIама дац. Уж саннa бараш ба уж дезалах къастараш, балха а боалаш шоаштa кIал мел йиса нохаш къаракъах йохкаш лелараш. Алкоголикаш оалача цу наха хул алкогольни психозаш, царех эггара халагIа дола тайпа «белая горячка» яха лазар а хулаш. Цу ден тIа кхаьчача саьта сиха дарба ца дойя, из хьакъяла тувлавала а кхьметтел цу лазаро ве а йиш я.

... эвнначa актрисас Родлинская Мирас «Восход» яхача объединене культура Дворене ашараш дукхаезараш гулбарца. Кийчёр массехк романс а ари (ала деза хIанз театра «дийнача фонотеке» 500 совгIа тайп-тайпара вокальни произведени йолга), делар концерт. Цул тIехьагIа уж лоархIабир «Евгений Онегина» фрагментех.

ХIанз самодеятельни коллективе за 120 саг. Цун репертуар яттнел совгIа дунен оперни классика а вай хамарча советски авторий а чоалхане произведенеш, царна юкъе П. Чайковске «Черевички», «Мазепа», Н. Римский-Корсакова «Пачхьа нускал», Ш. Гуно «Фауст», кхыдараш.

Театра чоте я болхлой а юртий а клубашка оттаь массехк бIаьш спектаклаш. Москве, Киеве, вай мехка кхыча городашка яь гастролаш.

Владимир ПОПОВ,
АПН корреспондент.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

КЪАРАКЪАХИ АНАШАХИ ДОАЛА ЗЕ

Алкоголизма социальни овлаш тийдад вай мехка. Цхьабакъда капитализма замангара юхедиса из тIехьадиса хIама цIендаь дIададьккха даьнадац. Вайна юкъе, халахете а, хIанз а тIехь нийслу корта бохабу малараш совдоахараш, хьашт дале дерригa а дитa къаракъа тIехьабаьнараш.

Цхьабакъда, массанешта дика хац саг унахцIенонна алкоголах, чIоагIа йолча наркотиках санна, мел доккха зе долл. Медицино алкоголех нервни дохьаш лоархI, кIано аьлча эггара хьажа нервни системах дат из. Шийх дIа а нийса хьагa кхоч из, тIаккха саг корзагIвакхаро по толхабу центральни нервни система болх. Цудухьа хул беха нах дукха къамал дара тIера, хIаман шек боацаш. гонахьарча нахаьа хьакхашта болаши цкъаз царца оха болаш. Менна яха волчи сага шийх тIех цхьаккха а хетиц, шийн корта йоал дегара аьнна из нахах из ваьшa, пар сий IолохIеш хIама дара тIера хул. Цудухьа пар каст-каста нахащ доваш доах, шоашкарча хулигански гIулакхаши кхьметтел цIенхашта вулаваши дуваьйт.

Тамашие дете з, хIанз а тIехь цхьабол ай наьй къаракъ менначул тIехьагIа шоашта аттагIа а дукхагIа а бол хьабулуш санна мотт. Цхьабакъда, Iилман тохкамаша боккъонца бакъдеш хьаькхя малар мекна саг кIенг-дукха моллагIа а болх бе эттача дукха за ялалехьа кIаьллуга а балхаяра цун нам бонгаз а. ХIаьта къаракъ къаьстта чIоагIа IаткIа (из) геттара кIезига меннадале а) транспорта тIе къахьегача нахь. Маларах кхийтта волча водителю гонахьара хIама лоргIа ву. Цуьнга хьежже но отта толкхою дакъьа тIа делара бокъонаш. Статистико яхачох, хьакъаьшка хулача хитарех 85 процент дараш корта бохабу малар меннача шоферий бехках хулаш да.

ГIаьххача хана каст-каста маларах беттайча наьха шоай балхах дог экх, дохлу пар къахьегама овсарле, сррига уйла тIа а яхийта цхьаккха хIама хьадулац царна. Ишта (?) хьакхадьирзa цар дегIа чIоагIа болх а бечэ ца бу. Къаракъ къаьстта дола шерригa мира ма бара бежчдар, пульс сиху, ...

Алкоголизма белгалоние ... Цу хьакха бIарга цIе шерлу, пульс сихлу. Анаша йиза дукха ха ялалехьа доацача бахьанах соца ца луш велаш, ца доагIача тайпара дукха къамал деш, нахаца сов хьакхашта волаш хул из уваш вола саг. Цкъаза цу дерригне сов корзагIаьккха из психически вIашгIехьвоачача воал. Цу боарамга дIаккальча волча анаша уваьчоа ше фу делалу хац, из гонахьарча наха кхераме хул. ХIана аьлча, бIаргагуш мел дола хIама: цIенош, шкафаш, столаш меттахьара а дьнна лелаш санна хет цунна. Цудухьа цу юкъа цо фу душ кхетаде йиш яц гонахьарча наьха. Даттара велаш хинна из цIаьхха велха волавелча соца ца луш велх. Цу денга дIакхачача сага цу юкъа лорий дарба из дой, цунна йолалу цу морча сагага цкъаза общественно - кхераме дола зулам дайтама йола галлонинацеш.

Алкогольни малараштa юкъе унахцIенонна эггара увзарегIа да тайп-тайпара дола чхьагIара суррогаташ, спирт-сырец, денатурат, самогон санна дола цIендаь доаца спирташ. Уж меларий бIаргаш дайша, уж къорабйрза. хьаькъала телха моттигаш кIезига яц. Алкоголизм боккъонца дола лазар да, цунна дарба де довгIа лаьрхIа йолча дарбан-профилактически учреждененшка.

Саг кульутра а творчески а дакъе шерра дегIаахара мел эша торонаш дIаяьржача вай мехка корта бохабу малараш совдахар да йиш йола хIама дац. Бакъдa наха юкъе культурно - просветительни болх ма-мегга шерагIа боарж а бакъ дунна дукьала лира къоасам боаржабар лорий а общественни организацей а декхар да.

УнахцIенонна доалаче зенага диалача алкоголизма наназа ваь а воаш за ала мегаргда гIаьле оэалга з. Хоаш да, никотин яза чIоагIа доьхьаш тьамах доалаш хиларах гIаьле уваро стенокардия, гипертония, язвени лазар, бордаштем, цкъаза пехкашта, рак хулайтилга.

Тьамахах, махорках сонагIа цхьаболча нахa кхи а чIоагIагIа дола доьхьаш — анаша е тахшш оалаш хар уза. Сакхетам маха болча, аоча хIаман дукхьалъоттаhyш боашача наха анаша увз гIаьле чу доалаче тьамахах ца дIетташ. ХIаьта цунах кхоачаш ца хулаш анаша метта кIал а ехкаш Iунaца барлаш а нийслу.

Анаша уваьрий сррига а организм цу доьхьаш корзагIьаккха белгалонаш зе хала яц.

ХIаьта цу доьхьажах хьакхийтта ваьнача, хил йийта котам санна, ниях веха, корта лалаш дуненад нам кIанза волаш дукха ха йоахх. Вошта аьлча, доьхьажо корзагIьаккхача хана а пуьнах хьакхийттачул тIехьагIа а вIашгIехьвац анаша уваш вола саг.

Алкоголю санна йIаьххача хана ше нийза волча сага нервни система цIенхашта хIалакью анашо а. Цунна дукъала къовсам доаттабар лоархIаме общественни декхар да. Цу къовсамах пайза бирга, нагахьа санна из хьинаре, дергIа, сррига общественни кегирхойн организацеша дакъа а лоацаш бойя.

Шийн хана Владимир Ильич Ленина хьалхадаьхад керлача социалистически общества наьха шоай дог уроттадара искусственни хьахьаш лела дезирдоацилга, хIана аьлча, вай къахьегамах, вай нахарах болраш боашаш хукъя йоахк наьла дог уроттадара торонаш. Дукхьаа саг ше эалем общества хьаштех кхетчаши хилара мара кхетаде йиш яц цхьабола нах корта бохабеча малареха анашехи беттаьлга. Уж царех бахара воашта могар де декхарийла за вай дерригаш з.

М. ГОЙТАЕВ,
лор.

Итальянски газеташа чIоагIа хала а хеташ хоам бу доладеннача кердача дешара шера къоастамиза йола проблемаш юкъаш. Итале дешара системера кризис эггара ирагIьерех къамаи проблема а хинна дIаэтта дукха ха я. Миллионаш болча студенташен школьникашен дешар Iомадеш йола программаш таханарча дено дIадехарашка хьежжа вIашгIехьъяхаяц. Школашка тоьац гойтара пособеш, предметни кабинеташ, лабораториеш яц. Кхоачамболлаш бац хьехархой, школьни помещенеш. Школай кошка, къаьстта йоаккхача городашка, дIаегIа таьнаш яц. Лоазара спортивни занятеш е а площадкаш яц. Из дерригa къаьгга хьагойташ дувц Риме йистерча цхьан кварталe хьалтехача уж къоастамиза йола проблемаш дIайовзийтара дола плакаташ тIа.

ТАСС фотохроника.

ВАЛЕНТИНА—МАСТЕР-ХЬЕХАМЧА

Вай республике къаьнагIчарех цаI я Грозненски № 9 йола профессионально-технически училище. 1946 шера шийн болх дIаболабаьб цо. Фашистски гIаьрахошна тIом даьттача шерашка бохабаьча халкъа боахама керттерча доакъошка тоьаш бацар специалисташ. Хьамсарча партен правительстваи халкъа боахам лоацача хана юха метта оттабара оарцагIдаьккхад турпала советски халкъ.

Цу хана республике дукхьашха болх бе йолаелар хIанз ГПТУ-9 оалаш йола ФЗУ-1. Цига кийчбераш бар квалифицировани болхлой-гIишлонхой. Цу хана училище веррига а дешаш вар бIаь гаргга саг мара вацар. Дукха ха йоаццаш училища дездир шийн 30 шу дизара цIей. Цу шерашка кагирхошца беча балха тIа йоккха опыт Iоаьий уккхаза. Из болх бе йолаенча ден укхаза кийч а ваь арааьнпаз 11,5 эзар гIишлонхо.

Эггара хьалха из училище йистеяьккхарех ба хIанз республике цIи хеза бола заслуженни гIишлонхой Черепнин Петр Федорович, Носова Любовь Андреевна, кхыбараш. Уж кагирхой дикагIбола хьехамчаш лоархIаш ба. Производствени дешара мастераштa юкъе дикагIа лоархIачарех ба дукха ха йоаццаш укхаза къахьега баьхка Алчхаджиев Махьмади Сулейманов Ширвани. ХIанз училищерча итт группе деша багIараш Iомаю цхе тайпара говзал. Дешархой хьашташ дизза кхоачашдара укхаза дика кийчъь я итт дешара кабинет, мел эшача пособешца тIехдика Iалашъя я уж. ХIанзарча хано дIа матеттара йолча керлачо оборудованеца Iалашъь йола мастерскеш а я укхаза болх беш.

Училище болх беш ба коллективо чIоагIа лоархIаши сийдеши, цIи хеза бола производствени дешара мастераш. кагирхой хьехамчашкхалнах. Царех я производствени дешара мастер Земцова Валентина Николаевна. Цкъа Краснодарски краерча Адлер яхача городера-курортера дукхa йолча городски объекташта оформлени еча къахьега хьийхача Земцова яхийта даьрхIар цига. Училища кулгалхошта дике хоьш дар цун группера дешархой барт болаш къахьегара тIера болаши хилар, уж шоаш къраланца болх бизза кхоачашбеш хилар.

Директора кабинете Валентина Николаевнаца хинна къамаьл лоацa дар. Группера 30 дешархо а нийца Адлере балха яха езилга дIакайтар цунна. Бераш цига къахьега даха кийча хиларах, болх йиллача хана чакхбоаккхаргба оаха, къахьегамен производствени дисциплина толхаяь моттиг а ца нийсйолийташ, задани толамца кхоачашъергья аьнна лош делар Земцовас. Шоаш аьнна кхоачаш а деш къахьийгар городе Адлере бутт бетта Валентина Николаевна керте латтача дешархоша.

— Са группа интернациональни я, — йоах Валентина Николаевнас. Из ишта да а да. Группе 2 саг эрсе, 26 нохчо, ши дешархо гIумке ва. Барт-цхьоагIо йолаш коллектив хьа по цунах, цу коллективера цхьабараш къахьега Iемачарех ба, вожаш моллагIйола инициатива хьалхартарца дIа а йолаеш шоай сий лайта ховш ба. Масала, са дикагIвола гIовча вар масса долча производствени гIулакхашта эскаре гIулакх дань а вахна цIаьцин, дисциплина дика йолаш вола, коллективе чIоагIа лоархIаш вола Буниев Минер, яхаш дувц Земцовас. Кхыча дешархоша а хьаллоацар группе дIадоладаь моллагIа дола гIулакх. Ишта хьахилар барт бола коллектив.

Ишта йолча шийн группаца Адлере дIаккхьчар Валентина Николаевна. Трудовые резервы яхача ВСДО спортивни базе отделочни балхаш делга гIаложадир групперча дешархошта. Лоаца аьлча, ремонт е езаш яр гостиница, база, хьалхе езаш яр дукха пункт, финиски бани. Цу массанахьа малярни, штукатурни, плиточни балхаш дир групперча дешархоша. Шоашта еина задани йиллача хана кхоачаш а еш, ерригa объекташ тIехдика оценка луш дIаелар цар. Дешархоша кхойир гIишлон материалаш. Къаьстта дика болх бир цар Адлеререча № 17 йолча отделочни балхий гIишлон управлене. Цига къаьстта дика болх барна белгальйлар Буциев Минера кулгалду звено. Цига хьинаре къахьегащи башха-дика толамаш доахаши хилар дешархой Мазаев Руслан, Хумайдов ТIахIир, кхыбола дешархой. Цар болх беш хинна объект тIехдика оценка а луш дIаийцар.

Ишта цу группера дешархой футбольни поле трибунаш облицовка еш хилар, нек деча бассейна бетонни балхаш дир. Шоаш дIа мел кхаьчача хьокхам телаш къахьегаш хилар Земцова керте латтача группера дешархой Гутигов Хайдар, Дантаев Имран, Юсупов Iумар, Ахметханов Султан, йиIигаш Кашешова Арифа, Магомадова Соня. Цар шоай хьинарерча къахьегамца дIахьекхар Нохч-ГIалгIайченера вакалаш шоай деша дай хилар.

Бит бетта Краснодарски краерча городе-курорте Адлере болх беш цар кхоачашдаь балхаш хилар 10,382 эзар сома махьа. Ишта каялрах доккхал деш яр мастер Земцова а цун дешархой а. Дешархоша гIулакхаца дIахьекхар шоашта моллагIа тIабилла болх шоаш толамца кхоачашбулургболаш хилар.

Шоай училище юха кхаьчар дешархой. Кийчо е болабелар училище йистейоаккхаш йола экзаменаш дIаялара. Мишта дIалургья теш экзаменаш, миччахьа балха хьожадергда теш яха уйлаш еш сагота бар дешархой. Экзаменаш дIалуча хана къаьстта хьахьекхар мастера Земцова Валентина Николаевнас шийн группа выпускни экзаменешта дика кийчъялга. Цуи группера Буциев Минера, Давтаев Имрана, Юсупов Iумара, Ахметханов Султана, Кашешова Арифас, Гутигов Хайдара тIехдика чакхйаьккхар училище. Дукхьала Земцовай хинна а ца Iеш ерригача коллективо а боккха толам бар из. Цхьабараш балхашта тIа хьожабаьб, вожаш кхыча дешара заведенешка деша болхаш ба.

Ше хьехаш кийчбьча говзанчашцара къасташ чIоагIа сагота хетар Земцовна. Дукха къахьийгад цо хIараннa шийн хургйола говзал езаяйта гIерташ. Адлера цо шийн группаца хьийта къа а зехьа довзар. Дукха ха йоаццаш «Трудовые резервы» ВДСО цигарча спорткомитетагара чIоагIа мастера, дукха группана баркал оалаш кахьат кхаьчар. Сийлен грамоташ еннай белгалбьнна дика къахьийтача дешархошта, мастера Земцова Валентина Николаевнаца.

Училище а ныкха дIаболхача дешархоша доош делар дешар тIа санна производстве а хьинаре къа а хьегаш шоай училища сий лакха доаттале. ХIаьта мастера Земцовас дош делар уж санна бола башха дика говзанчаш кхебара шийн хьинари низ кхо ца бе.

А. ПЬЯНИКОВ,
журналист.

ОЛИМПИАДА - 80, УНИВЕРСИАДА - 77

— Софие хинна Универсиаден Москве хургйола Олимпиаден шоайла дукха тара хIамаш долаш я. Царех кертеради — тайп-тайпарча мехкашкарча кагирхошта юкъера доттагIал чIоагIдалара, машара, вIаши цхьана къахьегара, уйлаш дIа-юха йоазара идеш коттъалар, — аьлар АПН корреспондентаца цо къамаьл деш «Олимпиада-80» Оргкомитета председатела заместителa Рогульский Георгe. Из керте латташ вар Болгаре столице хиннача студентий яхьа Оргкомитета делегацеша.

Рогульске дувцача беса, хьокхам эца мегаргдолаш да Универсиадера организаторий балхах дукхагIалараш масала, церемониала трактовка, из хьеллари дIакъовлари, цхьайола дисциплинаех чакхйоахаш яхьий регламент нийса делаяр. Цу хьакъехьа къамаьл хилар, цхьан дешаца аьлча, Универсиада-77 Оргкомитета председатела Панасов Начоца. Цуьца цхьана, тешал ду советски спортивни кулгалхочо. По а цун коллегаша а шоай керттера Iалашо лерхIар Соферча Универсиада йолъшеша гулбаь цхьадолча мехкий спортивни хелзэлоьшара бувзам чIоагIбар. Ишта, Ямайка, Нигере, Турце, кхыча мехкий спортивни лидерашна вIашагIкхетаро Олимпиада-80 вIашагIйоаллари торо хилийтар цар хьоштаж доал дунен юкъерча спортивни объединеней кулгалхошна, масала, кIалхетаргах зетарий ассоциаце президентана Эрдеген Морисаца, ейтана атлетика федерацие кулгалхочунца Паулен Андриана да цона къамаьлаш новкъостал дир Москве хургйолча олимпийски яхье цу спорта дакъий гIулакхаш вIашгIехьдаха.

Универсиада-77 болх кхы цIаьхкза ззм толхаш Рогульский Георгена кхы а дукха тара хIачаш тувалалар цунея Олимпиада-80-и юкъе. Ишта, цига а укхаза а лоархIам бу аьхаш дIаяльара материально-технически база кийчъеча стадионаш тIайогIача хана а дикх нийса эза йиш хургйолаш кийчъяра принцип чакхьаккхара. Болгарски столице студенташта кхаьчар университетски горолока районе хьалъяь йоккха спортивни комплекс. Кердача районашка олимпийски объекташ хьалъяра принцип Москве а юкъе йоалаяро, шеко йоаццаш, новкъостал дергда физкультурази спорталн доккха дакъа лаьара городе баха эзара нах юкъеозара.

Болгаре столице дунен студентий спортивни цIей долча демошка дукха а каст-каста а тайп-тайпарча меттала дувцар Олимпиада-80-нех лаьца. Цудухьа сагот ала даннр, масала, «Олимпийски Москва» яха выставка цига дукха езаялар.

— Тхона хов, — йоах московски дошарий Оргкомитета председатела заместителa, — Универсиаде дакъалоацаш хинна дукхагIбараш хIанзчул тIехьагIа кхо шу даьлча Москверча Олимпийски довзарашка бахка лоаш болга. Олимпиада-80 вIашагIйоаллараша массе оагIорахьара хьал а доаца цар уж уйлаш. Тха Оргкомитето Соферча Универсиаде бахка хиннача кагийча наха лаьрхIа хьожадир массехк памятни совгIат. Царех цаI лаьрхIа дар шийн цIагIара деза Соферча ерен кхаччалца эггара бIаьнагIа цикь баьча сага. Цунa оаха ях: дувла тхо долча Москве, цикь бIаьха хилараx ма кхера.

Алексей СРЕБНИЦКИЙ,
АПН спортивни обозреватель.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ФУТБОЛ

«ТЕРЕК» ИЙШАЙ

Мехка футболах болча чемпионата «А» класса хьалхарча лига командаша артIалара тур чакхйоаккхаш дIадахача шоттера дийнахьа Орджоникидзе моттигерча «Спартакаца» ловзаш счет 1:3 йолаш ийшар «Терек».

ХIаьта цу дийнахьа Москвера «Спартак» счет 4:3 а йолаш «Нистру» ше эшийчул тIехьагIа хьалхарча моттиге яьнай. Кхыдолча вIашагIкхетарех а дукхагIдараш фусамдай толам чаккхдаьлар. Ишта, «Шинник» эшийр Иваново-Франковскера «Спартак» — 1:0, Минскерча «Динамос» — «Металлург» — 1:0, Ленинградерча «Динамос» — «Кривбасс» 5:2, «Кузбассо» — «Пахтакор» — 1:0, «Звездас» — «Торпедо» 2:1, «Рубино» — «Колхозчи» — 2:1, «Таврис» — СКА — 2:0. Цхьаккха командa яот ца йолаш чакхдаьлнад «Уралмашан» «Памирна» юкъе хинна ловзар — 1:1.

ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА
(20-ча сентябрага диллача)

Командаш	Л	К	Н	Э	Б	О
1. «Спартак» М.	29	16	7	6	66—39	39
2. «Динамо» Мк.	29	16	7	6	37—17	39
3. «Пахтакор»	29	14	10	5	39—21	38
4. «Кузбасс»	28	17	2	9	42—28	36
5. «Таврия»	28	14	6	8	39—22	34
6. «Памир»	29	14	5	10	41—29	33
7. «Шинник»	29	11	11	7	37—28	33
8. «Терек»	29	13	6	10	48—36	32
9. «Нистру»	28	9	13	6	33—30	31
10. «Динамо» Л.	29	9	11	9	42—24	29
11. «Уралмаш»	28	10	9	9	39—42	29
12. «Торпедо»	29	10	7	12	27—36	27
13. СКА	30	8	10	12	27—35	26
14. «Спартак» Орд.	29	8	8	13	30—37	24
15. «Спартак» И-Ф.	28	6	11	11	25—38	23
16. «Металлург»	28	7	9	12	17—31	23
17. «Колхозчи»	29	8	6	15	28—50	22
18. «Рубин»	28	6	8	14	30—50	20
19. «Кривбасс»	28	7	5	16	32—46	19
20. «Звезда»	28	3	9	16	21—44	15

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 сентябрь.
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Ерменой вайгара» московски драматически театра «Каглар» яха фильм-спектакль премьера. 14.30 — «Хьу лелаеш кургна со» яха документальни фильм. 14.50 — «Пушкина музей-квартира». 15.35 — Бокъонех йола беседаш «СССР Конституци Советски пачхьалкхен Керттера Закон да». 16.05 — «Объективаш». 16.15 — Города Мелитополя пионерий цIен илдайи халдарийн ансамбла концерт. 17.00 — «Кота». 17.30 — «Боккъонца дола бераш». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Халкъа творчество». Телевизионни обзорени. 19.00 — Кемеровски областа къахьегамхой яхье бахнаб СССР Конституце проект юкъача дакъа лоацаш ба КПСС Кемеровски обкома хьалхара секретарь Горшков, «Кузбассуголь» яха производствени объединене «Кольчугинская» яхача шахтоуправлене бригадир Шумкин. 19.40 — «Запорожец Дунайл дехьа» яха Гулак-Артемовски опера. Шевченко цIерагIча оперен балетон Киевски пачхьалкхан академически театра спектакль. 21.00 — «Хаа». Информационни программа. 21.30 — «Сага яраз» яхача телевизионни дукха серийни художественни фильма премьера. 1-гIа серь. 22.35 — ДIалоьх дунен халкъашта юкъерча конкурсий Лауреата Тимофеевс Анастасия — Кенделеваш.

II ПРОГРАММА.

18.00 — «Олег Попов кердача цIагIа вяха чувахар» яха бераш долa фильм. 18.25 — «Нохч-ГIалгIайчу гIоллo». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.45 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 19.00 — Производственно - техническа киноинформаци. Болх бу моттигаш дикагIа вIашгIехьъяхар. 19.10 — СССР Конституце проект юкъ (нохчий меттала). 19.20 — «Юртара хьахар» яха тележурнал (гIалгIай меттала). 19.50 — Вемерий ГалагаегIаз. 20.10 — «Се серринг биограф стихашца дIадьржай» яха телефильм.

РАДИО

20 сентябрь.

6.30 — «Юртара Iуйре». 6.50 — Агитатор — хьай тIарча стане. 7.20 — Республикански газетий обзор. 7.32 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.45 — Бесий хьакьехьа боккхий бехашта «Деяла юкъе хьамсара вар» яха беседа. 9.15 — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга. «Нохч-ГIалгIайчу культурни революци хилар». Исторически Iилмай кандидата Габисова беседа (нохчий меттала). 9.30 — «Кьига хай хамал» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 17.00 — СССР Конституце проект юкъ (нохчий меттала). 17.15 — Техьа вусаш саг воацаш болх бар. «Пишемаш» яхча заводера передача (нохчий меттала). 17.30 — ХьамIкIаш лелараштa дола концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.30 — «Сайрйнаара Грозный». Горсете гIолла. 18.35 — Ашараш (гIалгIай меттала).

Хаоттам

Тахан республике гIоален Грозне кIелаг дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоалаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 22—27, Грозне 24—26 градус йIовхал йолаш хилел тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоалаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш, фегара температура буйсанна 8—13, дийнахьа 17—22 градус йIовхал йолаш хилел тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора зам. — 3-39-11; жоаьпаллин секретара — 3-34-38; партийни вахаран культурни отдела — 3-61-46; промышленностан отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтери — 2-54-30; корректорск — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-90; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадуьл шинарей, ерен, шоаттен деношка

Сф05257. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5871.